

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Iveta Tykvová

**Exekuce prodejem movitých věcí
jako zásah do nedotknutelnosti obydlí**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miluše Kindlová, M.Jur., Ph.D.

Katedra ústavního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 14. 6. 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 14. 6. 2017

Iveta Tykvová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Miluši Kindlové, M.Jur., Ph.D., za to, že měla vůbec zájem stát se vedoucí mé diplomové práce (jež je svým tématem zaměřena nejen na ústavní právo), za její velmi milý a přátelský přístup a průběžné obohacující hodnocení, jež mě mělo vést k co nejlepšímu výsledku.

Zejména pak jsem jí vděčna za moment, kdy na první osobní schůzce k diplomové práci jsem odcházela již s termínem, dokdy k náhledu zašlu první část textu, neboť nebýt toho, nejspíš bych měla dosud tendenci jen studovat dostupné zdroje.

Obsah

Předmluva	1
Úvod	2
1. Vybrané aspekty exekuce prodejem movitých věcí	5
1. 1. Postavení soudního exekutora	10
1. 2. Vykonavatel soudního exekutora	12
1. 2. 1. Vykonavatel soudního exekutora jako jeho zaměstnanec	12
1. 2. 2. Pověření vykonavatele soudního exekutora	13
1. 2. 3. Vykonavatel soudního exekutora jako úřední osoba	15
1. 3. Předpoklady pro soupis na místě samém	18
1. 3. 1. Určení míst, kde má povinný své movité věci umístěny	18
1. 3. 2. Součinnost vybraných třetích osob	21
1. 3. 3. Oprávnění k prohlídce	22
1. 3. 4. Zjednání přístupu	23
1. 3. 5. Zachování pořádku	24
1. 3. 6. Přibrání vhodné osoby	25
1. 3. 7. Pořizování zvukově obrazového záznamu	26
2. Nedotknutelnost obydlí	28
2. 1. Prameny práva nejvyšší právní síly k nedotknutelnosti obydlí	28
2. 2. Klasifikace čl. 12 Listiny	33
2. 3. Nedotknutelnost obydlí jako součást soukromí	37
2. 4. Komentář k čl. 12 odst. 1 Listiny	40
2. 5. Souhlas ke vstupu do obydlí	44
2. 6. Zásahy do nedotknutelnosti obydlí	47
2. 6. 1. Přípustná omezení dle čl. 12 Listiny	48
2. 6. 2. Pohled Evropského soudu pro lidská práva	53
2. 6. 3. Příklady nepřípustných zásahů dle Nejvyššího správního soudu	55
2. 6. 4. Postoj Ústavního soudu k uvedeným příkladům	62

Závěr	64
Seznam zkratek	69
Seznam použité literatury a zdrojů	71
Shrnutí v českém a anglickém jazyce	78
Název práce a klíčová slova v českém a anglickém jazyce	81

Předmluva

Je pravdou, že i já jsem se začala věnovat dané problematice až vlivem osobní zkušenosti. Nikoli snad, že bych využívala městské hromadné dopravy bez řádně označené jízdenky před desítkou let, jak bývá často uváděno jako hořký příklad jednoduchého vzniku problému. Měla jsem však tu příležitost v rámci studijního plánu absolvovat odbornou stáž na exekutorském úřadu, realizovanou ve spolupráci s Exekutorskou komorou České republiky. Pravidelné návštěvy mi poodkryly skrytou tvář takového úřadu a umožnily mé osobě ocitnout se na místech běžně nedostupných. Těmi mám na mysli kupříkladu prostory SOS centra Diakonie jako bezplatné právní poradny týkající se exekučního řízení a dále pak obydlí povinných, navštívená za účelem mobiliární exekuce či vyklizení. Prožité momenty mimo budovu exekutorského úřadu mě dozajista lidsky zasáhly, když stopa vzpomínek a poznatků mě přivedla k tématu této diplomové práce.

Lidé dotčení exekucí, a to v pozici oprávněného, povinného i soudního exekutora a jeho exekutorského úřadu, obvykle nazírají na možné i vyvstalé situace z vlastního úhlu pohledu a nevidí (či snad dokonce nemají zájem vidět) problém očima toho druhého. Laická veřejnost je přehlčena dojmy a vlastními prožitky, a tak nedokáže hovořit fakticky věcně ani teoreticky právně na adekvátní úrovni. Soudní exekutoři pak lakonicky odkazují na právní úpravu daného odvětví a státem nastavený systém, přičemž nezapomínají připomínat negativně laděný mediální obraz, jenž utvrzuje veřejné mínění o nedobré pověsti soudních exekutorů, a rovněž upozorňují na opovážlivě hrubé a útočné chování povinných. Ač diskuze na téma exekucí je možné zaznamenat ve velké míře, jako by měly všechny obdobný scénář, když začínají a končí vždy u odměn soudních exekutorů a nákladů exekučního řízení.

Tato práce však vydává se cestou vyšších hodnot...

Úvod

Předkládaná diplomová práce nese název **Exekuce prodejem movitých věcí jako zásah do nedotknutelnosti obydlí**. Již tento sám o sobě vystihuje skutečnost, že je práce věnována spojení občanského práva procesního s právem ústavním.

Mým záměrem není obsáhnout lidskoprávní aspekty exekuce v obecném slova smyslu, nýbrž skrze konkretizovanou výšeč (*exekuce prodejem movitých věcí*) poskytnout odborný rozbor vybrané problematiky do hloubky a z pohledu poněkud neobvyklého (*jako zásah do nedotknutelnosti obydlí*). Cílem diplomové práce je tak přinést kvalitní zpracování daného tématu (a to s ohledem na nedostatečné množství odborných publikací v této věci), a tím také poukázat na konkrétní zásahy do nedotknutelnosti obydlí v souvislosti s exekucí.

Vyvstala-li by snad otázka, z jakého důvodu je práce věnována právě exekuci prodejem movitých věcí, přináším zde škálu odpovědí. Takzvaná mobiliární exekuce je jedním z nezávažnějších a nejcitelnějších zásahů do soukromé sféry života povinného, neboť mimo jiné je též spojena s otázkami o vhodnosti a přiměřenosti. Jde o provedení exekuce v neočekávané chvíli bez bezprostředního upozornění, kdy soupis movitých věcí na místě samém je významným krokem a předpokladem pro úspěšné provedení exekuce tímto způsobem. Nadto již zákonodárce v této oblasti předpokládá vznik sporných a konfliktních situací, když zavádí různorodé instituty, jakými jsou kupříkladu přizvání dalších osob (osoby vhodné, zámečníka nebo příslušníků Policie České republiky), dnes již obligatorní pořizování zvukově obrazového záznamu, návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu či vylučovací žalobu. K tomu za pozornost stojí osoba vykonavatele soudního exekutora, který je jeho tváří. Je politováníhodné, že nepřípustné zásahy do základních práv a svobod jedince jsou nezřídka kdy populací vnímány za normální a běžnou praxi, v určitém slova smyslu považovanou za neodmyslitelnou součást exekuce, která k ní povahou věci jednoduše řečeno patří. V posledku je záhodno upozornit, že se exekuce prodejem movitých věcí nedotýká pouze a jen povinných, avšak může zasáhnout a také zasahuje i třetí osoby. *Vzhledem k tomu, o jak vážné a (neustále) aktuální téma se jedná, považuji ho s ohledem na výše nastíněný kontext za příhodné ke zpracování.*

První část diplomové práce je věnována vybraným aspektům exekuce prodejem movitých věcí. Tato pasáž je řazena na přední místo pro ukotvení zvolené problematiky a osvojení konkrétní příslušné právní úpravy, jež se jeví do určité míry

jako rozptýlená. Tato část práce je zpracována zcela věcně a informativně, s četnými odkazy na právní ustanovení, neboť mým záměrem je osvětlit danou oblast střízlivým jednoduchým zpracováním, kdy poukazy na právní předpisy mají vést ke snadnému dohledání a nadto přináší oporu vyřčeného přímo v jejich znění. Přičemž takový popisný způsob není zjednodušující a nezavdává tak příčiny k nepochopení či nejasnostem až mýtům, jež se v souvislosti s exekucí objevují.

Před bližším zaměřením na vybrané úseky je podáván nástin exekučního řízení s jemným zapracováním zásad takového řízení, kdy však tyto se objevují i na dalších místech první části práce. Prvotním zvoleným aspektem je postavení soudního exekutora, od něhož je odvozováno vykonávací řízení exekuční jako takové. Dalším pro bližší zkoumání je zvolena osoba vykonavatele soudního exekutora, která má při provedení exekuce prodejem movitých věcí velmi zásadní úlohu. Třetímu v pořadí jsou věnovány předpoklady pro soupis na místě samém, neboť v této fázi typicky může docházet a dochází k zásahům do nedotknutelnosti obydlí.

Diplomová práce vychází z platné a účinné právní úpravy, jelikož cílem práce není zabývat se vývojem daného odvětví (jako celku). V jednotlivostech, kde bude namísto vypořádat se s několika zněními vybraných ustanovení, bude tato skutečnost blíže specifikována s ohledem na provedené novelizace.

Druhá část diplomové práce patří problematice nedotknutelnosti obydlí z hlediska ústavního práva. Na prvním místě je zde uveden výčet pramenů práva nejvyšší právní síly k dané věci, přičemž následně je s ohledem na zásadní postavení Listiny základních práv a svobod věnována pozornost jejímu článku 12, kterým je nedotknutelnost obydlí deklarována. Tento článek je tak zprvu obecně klasifikován, kdy k jeho umístění je tento zařazen též do konceptu soukromí v širším smyslu. Následuje příložený bližší komentář k článku 12 Listiny základních práv a svobod, kde nechybí teoretické osvětlení pojmů nedotknutelnost a obydlí.

V rámci zvoleného tématu diplomové práce jsou dále pokládány otázky, jež vystihují propojení nedotknutelnosti obydlí s exekucí prodejem movitých věcí. Tyto se dotýkají jednak relevance souhlasu ke vstupu do obydlí, teorie přístupu k přípustným omezením nedotknutelnosti obydlí, tak i praxe k nepřípustným zásahům do domovní svobody. V textu se konkrétně objeví následující podněty k zamyšlení:

- *jakou roli hraje ne/udělení souhlasu povinného ke vstupu do jeho obydlí osobě provádějící soupis movitých věcí na místě samém v exekučním řízení,*

- *pod který odstavec čl. 12 Listiny základních práv a svobod je možné podřadit vybrané úkony exekuce prodejem movitých věcí jako přípustný zásah do nedotknutelnosti obydlí,*
- *kdy (za jakých okolností) se z přípustného omezení domovní svobody stane nepřipustný zásah do nedotknutelnosti obydlí.*

Cílem práce je pak položené výzkumné otázky zodpovědět a vyvodit z nich odpovídající závěry, a to v úmyslu vyzdvihnout nedotknutelnost obydlí jako hodnotu zakotvenou ústavním pořádkem, jež by měla být respektována.

ČÁST PRVNÍ

1. Vybrané aspekty exekuce prodejem movitých věcí

Vykonávací řízení jako druh civilního procesu slouží tomu účelu, aby byl naplněn jeden z podstatných znaků práva, a totiž jeho vynutitelnost. Vzhledem ke dvojí právní úpravě vykonávacího řízení v civilních věcech se hovoří o tzv. dvoukolejnosti vykonávacího řízení soudního a exekučního, kdy těžiště prvního leží v občanském soudním řádu a druhého v exekučním řádu. Vztah těchto dvou předpisů je vztahem subsidiarity, neboť platí, že nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, tj. zákona obecného ke zvláštnímu (§ 52 odst. 1 e. ř.).

Úprava exekučního řízení vychází z dílu druhého hlavy třetí části první exekučního řádu. V ustanovení § 35 odst. 1 e. ř. je zakotvena dispoziční zásada, když je dáno, že exekuční řízení se zahajuje a exekuci lze vést jen na návrh oprávněného (§ 37 odst. 1 e. ř.). Takové řízení je zahájeno dnem, kdy exekuční návrh došel soudnímu exekutorovi, kterého si oprávněný zvolil (§ 35 odst. 2 e. ř.). Oprávněný může podat **exekuční návrh** podle exekučního řádu¹, nesplní-li povinný dobrovolně, co je mu ukládáno za povinnost exekučním titulem², a nejde-li o věc danou v taxativním výčtu ustanovením § 37 odst. 2 písm. b) e. ř.

Účastníky exekučního řízení jsou oprávněný a povinný (§ 36 odst. 1 e. ř.), ale také manžel povinného, a to v případě, je-li exekucí postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů³ (§ 36 odst. 2 e. ř.). Proti jinému, než kdo je označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než je označen jako oprávněný, lze vést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na takovou osobu přešla povinnost nebo přešlo či bylo převedeno právo z exekučního titulu (§ 36 odst. 3 e. ř.).

¹ Podrobnosti k oprávněnosti exekučního návrhu, jeho náležitostem a opravě či doplnění upravují ust. § 37 až 39 e. ř. Blíže k náležitostem exekučního návrhu ust. § 38 odst. 1 e. ř., které stanoví, že: „V exekučním návrhu musí být označen exekutor, který má exekuci vést, s uvedením jeho sídla. Z návrhu musí být dále patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsán a datován. Kromě toho musí exekuční návrh obsahovat jméno, popřípadě jména, a příjmení účastníků, místo jejich trvalého pobytu, popřípadě místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, a popřípadě rodné číslo nebo datum narození účastníků, nebo obchodní firmu nebo název, sídlo a identifikační číslo, přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, a údaj o tom, zda, popřípadě v jakém rozsahu povinný vymáhanou povinnost splnil, popřípadě označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává.“

² Co se rozumí exekučním titulem, stanoví ust. § 40 odst. 1 e. ř.

³ K tomu viz ust. § 42 e. ř., o Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.

Soudní exekutor, kterému došel exekuční návrh, nejpozději do 15 dnů ode dne doručení tohoto návrhu požádá exekuční soud⁴ o **pověření a nařízení exekuce** (zde dále jen „*pověření*“, § 43a odst. 1 e. ř.). Exekuční soud vydá pověření do 15 dnů, jestliže jsou splněny všechny zákonem stanovené předpoklady (§ 43a odst. 3 e. ř.), v opačném případě udělí soudnímu exekutorovi závazný pokyn, aby exekuční návrh částečně či úplně odmítl nebo zamítl, nebo aby exekuční řízení zastavil (§ 43a odst. 6 e. ř.). Soudní exekutor může začít zjišťovat a zajišťovat majetek povinného nejdříve poté, kdy exekuční soud vydal ono pověření (§ 35 odst. 3 e. ř.).

Ve lhůtě nejpozději do 15 dnů ode dne doručení pověření soudní exekutor zašle oprávněnému **vyrozumění o zahájení exekuce**. Povinnému soudní exekutor doručí do vlastních rukou takové vyrozumění nejpozději s prvním exekučním příkazem (§ 44 odst. 1 a 2 e. ř.). V ustanovení § 325 odst. 1 o. s. ř. se stanoví, že usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí se doručí povinnému až při provádění výkonu. Není-li při provádění výkonu povinný přítomný, doručí se mu toto usnesení spolu s vyrozuměním o tom, že byl proveden soupis a které věci byly sepsány. Takové vyrozumění se doručuje také oprávněnému a manželu povinného (§ 325 odst. 2 o. s. ř.). Ustanovení § 47 odst. 2 jedn. ř. nadto stanoví, že soudní vykonavatel povinného nesmí vyrozumět o nastávajícím úkonu dříve, než přijde na místo úkonu, ani způsobit, aby se o tom povinný předem dozvěděl, ledaže je vyrozumění povinného před samotným úkonem výslovně předepsáno (shodně čl. 8 odst. 2 ř. sv). Oprávněného naopak soudní vykonavatel vždy vyrozumí, kdy a kde bude jednotlivý úkon proveden (§ 47 odst. 1 jedn. ř.). Nedostaví-li se však, provede se úkon v jeho nepřítomnosti (§ 47 odst. 3 jedn. ř.), neboť oprávněný má právo být přítomen soupisu věcí, nikoli povinnost (§ 326 odst. 7 o. s. ř.).

Smysl výše uvedeného tkví v tom, aby se povinný nesnažil zmařit účel exekučního řízení kupříkladu nakládáním se svým majetkem či změnou místa, kde má své movité věci umístěny. Úspěšné provedení soupisu movitých věcí v potřebném rozsahu je základním předpokladem pro možné uspokojení oprávněného. Ačkoli může dojít k situaci, kdy nebude dosaženo cíle tohoto způsobu provedení exekuce, neboť se sepsané věci nepodaří zpeněžit v dostatečné výši pro uspokojení oprávněného, je záhodno, aby k potenciálnímu neúspěšnému

⁴ Legislativní zkratka daná ust. § 7 odst. 6 e. ř., věcná a místní příslušnost exekučního soudu upravena v ust. § 45 e. ř.

výsledku nepřispěl již bezvýsledný soupis movitých věcí na místě samém v prvopočátku.⁵

Po doručení vyzvolení o zahájení exekuce povinnému nesmí tento nakládat se svým majetkem včetně nemovitostí a majetku patřícího do společného jmění manželů, vyjma běžné obchodní a provozní činnosti, uspokojování základních životních potřeb svých a osob, ke kterým má vyživovací povinnost, a udržování a správy majetku, nerozhodl-li soudní exekutor jinak (§ 44a odst. 1 e. ř.).

Soudní exekutor zašle povinnému společně s vyzvolením **výzvu ke splnění vymáhané povinnosti**, v níž jsou vyčísleny snížené náklady exekuce. Zároveň povinného poučí, že splní-li ve lhůtě 30 dnů od doručení této výzvy vymáhaný nárok a uhradí zálohu, vydá soudní exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. Právní mocí takového příkazu bude exekuce provedena. Splněním vymáhaného nároku a uhrazením zálohy zaniká zákaz dispozic s majetkem podle ustanovení § 44a odst. 1 e. ř. a podle § 47 odst. 6 e. ř.⁶ Jinak soudní exekutor exekuci provede (§ 46 odst. 6 e. ř.). K tomu, považuje-li to soudní exekutor za účelné, může povinného předvolat a vyzvat ho k dobrovolnému splnění povinnosti či k prohlášení o jeho majetku (§ 50 odst. 2 e. ř.).⁷

Úkony směřující k provedení exekuce činí soudní exekutor i bez návrhu, což vyplývá ze zásady oficiality, jež exekuční řízení ovládá. Exekuce je provedena až vymožením pohledávky a jejího příslušenství nebo vynucením jiné vymáhané povinnosti, nákladů exekuce a nákladů oprávněného (§ 46 odst. 2 e. ř.).

Soudní exekutor postupuje v exekuci rychle a účelně, přičemž dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem (§ 46 odst. 1 e. ř.). Dle čl. 12 odst. 3 Epepe soudní exekutor je povinen v exekučním řízení jednat poctivě, respektovat zákonná práva účastníků řízení a chovat se k nim i k ostatním osobám zúčastněným na řízení tak, aby nebyla snižována jejich důstojnost ani důstojnost exekutorského stavu. Ustanovení § 254 odst. 3 o. s. ř. stanoví, že při výkonu rozhodnutí soud poskytuje účastníkům, jakož i dalším osobám, jichž se výkon rozhodnutí týká, poučení o jejich procesních právech a povinnostech.

⁵ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 852 s. ISBN 80-7179-489-9, str. 396.

⁶ Ust. § 47 odst. 6 e. ř. zní takto: „Majetek, který je postižen exekučním příkazem, nesmí povinný převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní jednání, kterým povinný porušil tuto povinnost, je neplatné.“

⁷ Srov. ust. § 259 o. s. ř., které stanoví, že: „Požádá-li o to oprávněný před podáním návrhu na výkon rozhodnutí nebo při podání tohoto návrhu a považuje-li to předseda senátu za účelné, předvolá povinného a vyzve ho k dobrovolnému splnění povinnosti, kterou mu ukládá rozhodnutí.“

Shodně ustanovení § 3 odst. 1 v. e. č. přináší výše uvedenou úpravu pro soudního exekutora při provádění exekuce. Není tak opomenut ani princip obrany povinného.

Soudní exekutor posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a vydá nebo zruší **exekuční příkaz** ohledně majetku, který má být exekucí postižen, a to poté, co byla exekuce zapsána do rejstříku zahájených exekucí⁸ (§ 47 odst. 1 e. ř.). Exekučním příkazem se rozumí příkaz k provedení exekuce některým ze stanovených způsobů, kdy tento má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu (§ 47 odst. 2 e. ř.). Náležitosti exekučního příkazu jsou upraveny v ustanovení § 48 e. ř., kdy nadto v ustanovení § 49 odst. 1 písm. e) e. ř. se stanoví, že výrok exekučního příkazu ukládající zaplacení peněžité částky musí rovněž obsahovat označení věcí, které mají být prodány, případně spoluvlastnického podílu na nich, nebo údaj o tom, že mají být prodány všechny podle zákona postižitelné movité věci, jde-li o provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného nebo spoluvlastnického podílu povinného na movitých věcech.

Dle ustanovení § 47 odst. 2 e. ř. nelze exekuci podle exekučního příkazu provést před:

- uplynutím lhůty podle ustanovení § 46 odst. 6 e. ř.,
- právní mocí rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, byl-li podán ve lhůtě podle bezprostředně výše uvedeného,
- zápisem doložky provedení exekuce do rejstříku zahájených exekucí podle ustanovení § 35b odst. 1 písm. h) e. ř.,
- právní mocí exekučního příkazu⁹.

Soudní exekutor je povinen v exekučním příkazu s ohledem na zásadu přiměřenosti zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, zejména vzhledem k nepochybnému výši dluhů povinného a ceny předmětu, z něhož má být splnění závazků povinného dosaženo (§ 47 odst. 1 e. ř.). Způsob provedení exekuce tedy určuje soudní exekutor (§ 58 odst. 3 e. ř.). Může však vyzvat oprávněného, aby navrhl, jakým způsobem má exekuci provést (§ 50 odst. 1 e. ř.). Exekuci lze ovšem provést jen způsoby uvedenými v exekučním řádu (§ 58 odst. 1 e. ř.), přičemž jejich výčet je dán ustanovením § 59 e. ř.

⁸ Úpravu tohoto elektronického seznamu, jenž je provozován a spravován Ministerstvem spravedlnosti, přináší ust. § 35a a 35b e. ř.

⁹ Pro tento účel není dle ust. § 47 odst. 3 e. ř. provedením exekuce úkon učiněný k zajištění majetku povinného pro účely jeho postižení takovou exekucí.

Projev zásady přiměřenosti lze zaznamenat též v kontextu ustanovení § 263 odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že výkon rozhodnutí lze nařídit jen v takovém rozsahu, jaký oprávněný navrhl a jaký podle rozhodnutí stačí k jeho uspokojení.¹⁰ Nadto, navrhne-li oprávněný k vydobytí své peněžité pohledávky výkon rozhodnutí několika způsoby zároveň, ačkoli by k jejímu uspokojení zřejmě postačil pouze některý z nich, nařídí soud výkon rozhodnutí jen tím způsobem, který stačí k uspokojení pohledávky oprávněného (§ 263 odst. 2 o. s. ř.).

Nepostačuje-li jeden ze způsobů provedení exekuce k uspokojení oprávněného, lze exekuci v jednom exekučním řízení provést více i všemi zákonem stanovenými způsoby, a to současně nebo postupně (§ 58 odst. 2 e. ř.).

Nebrání-li to účelu exekuce, provede se exekuce ukládající zaplacení peněžité částky postupně v daném pořadí dle ustanovení § 58 odst. 2 písm. a) až d) e. ř., kdy však na návrh povinného nebo s jeho souhlasem lze exekuci provést i v jiném pořadí, než je takto stanoveno (§ 58 odst. 3 e. ř.). Taková úprava má tedy na paměti princip ochrany povinného. Prodej movitých věcí je zařazen pod písm. c) daného ustanovení, tedy na třetí místo ze čtyř vymezených stupňů v závažnosti dotčení práv a svobod povinného. Pro srovnání, nejzazším způsobem provedení exekuce by měl být na základě výše uvedeného prodej nemovitých věcí, které povinný používá k bydlení sebe a své rodiny.

¹⁰ K tomu čl. 12 odst. 1 ř. sv stanoví obdobně totéž, a dále v odst. 2 daného článku se uvádí, že: „*Při provádění výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí je třeba výkon rozhodnutí provést v takovém rozsahu, aby byly kromě pohledávek oprávněného kryty též náklady tohoto výkonu, náklady, které zálohoval stát, případně i ty, o kterých soud dosud nerozhodl.*“

1. 1. Postavení soudního exekutora

Osoba soudního exekutora je definována ustanovením § 1 odst. 1 e. ř. jako osoba fyzická, která splňuje předpoklady¹¹ dané tímto zákonem a kterou stát pověřil exekutorským úřadem. V rámci tohoto pověření soudní exekutor vykonává za úplatu exekuční činnost a další činnost podle exekučního řádu (§ 1 odst. 2, § 3 odst. 1 e. ř.), přičemž při výkonu takové činnosti je soudnímu exekutorovi ukládáno za povinnost používat označení „soudní exekutor“ (§ 4 odst. 1 e. ř.), průkaz, razítko a pečetidlo (§ 13 odst. 1 e. ř.).

Dle ustanovení § 13 odst. 1 e. ř. soudní exekutor řídí činnost exekutorského úřadu, který jeho jménem plní všechny úkoly potřebné k řádnému výkonu exekuční činnosti.¹² Tou se rozumí provádění nuceného výkonu exekučních titulů včetně zřizování exekutorského zástavního práva (§ 1 odst. 2 e. ř.). Na právnickou profesi soudního exekutora je tak přenesena státní moc, a to moc soudní. Nositeli delegované státní moci jsou tedy fyzické osoby, které ji z hlediska funkcionálního také vykonávají jako pravomoc svěřenou předpisy veřejného práva. Jinými slovy, přenesenou část mocenských práv, jež jinak přísluší soudům, vykonává jako veřejnou moc v oboru justice z pověření soudu soudní exekutor jako soukromá osoba.¹³

Ačkoli se charakter postavení soudního exekutora může v průběhu exekuce měnit, při výkonu exekuční činnosti vystupuje jako orgán veřejné moci, resp. úřední osoba¹⁴, v historickém pojmosloví jako veřejný činitel.¹⁵ Je výslovně stanoveno, že úkony soudního exekutora se považují za úkony exekučního soudu (§ 28 odst. 1 e. ř.).¹⁶ Tím se však nezakládá zcela shodné a rovné postavení soudního exekutora

¹¹ Tyto jsou upraveny v díle prvním hlavy druhé části první v ust. § 9 až 15 e. ř.

¹² K tomu čl. 11 odst. 3 Eppe stanoví, že: „*Exekutor vede kancelář svého úřadu tak, aby nebyla snižována důstojnost exekutorského stavu. Provádění kancelářských úkonů svěřuje pouze osobám náležitě kvalifikovaným, odpovědným a bezúhonným a soustavně na jejich činnost dohlíží.*“

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2011, č. j. 5 Aps 6/2011-85 (-87).

¹⁴ Srov. ust. § 4 e. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2009. Ust. § 127 odst. 1 písm. f) trestního zákoníku stanoví, že úřední osobou je soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce. Dle téhož ustanovení v odst. 2 se stanoví, že k trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

¹⁵ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, str. 2. K tomu shodně např. nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 1331/07, usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2010, sp. zn. II. ÚS 2040/10, usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 3111/10, nález Ústavního soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 543/11; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2706/2004.

¹⁶ K tomu též ust. § 52 odst. 2 e. ř., které stanoví, že: „*Nestaví-li tento zákon jinak, je exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při*

a soudce obecně, neboť soudní exekutor je na výsledku především materiálně zainteresován a v exekučním řízení figuruje zásadním způsobem také exekuční soud.¹⁷

Postavením soudního exekutora se zabýval Ústavní soud v usnesení ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. II. ÚS 150/04, když stanovil, že: „... *exekutor vystupuje při své činnosti v postavení podnikatele podle obchodního zákoníku. Podnikáním se rozumí činnost, prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku. Z této definice vyplývá základní charakteristika postavení podnikatele - soustavná činnost prováděná za účelem dosažení zisku a ve vztahu k oprávněnému na vlastní riziko. Je třeba zdůraznit, že exekutor jako podnikatel má z úspěšného provedení exekuce zisk (odměnu), ale současně nese i riziko spočívající v tom, že majetek povinného nebude dostatečovat k uspokojení oprávněného, ale i nákladů exekuce.*“¹⁸ Tato základní premisa se stala součástí ustálené soudní judikatury. Soudní exekutor vykonávající své svobodné povolání je povinen jako podnikatel platit daň z příjmů a za stanovených podmínek rovněž daň z přidané hodnoty.¹⁹

Soudní exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle.²⁰ Při výkonu exekuční činnosti je vázaný Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení (§ 2 odst. 1 e. ř.). Soudní exekutor je povinen vykonávat svědomitě své povolání a při jeho výkonu a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost exekutorského povolání nebo ohrozit důvěru v nezávislý, nestranný a spravedlivý výkon exekuční činnosti (§ 2 odst. 2 e. ř.). Soudní exekutor je všeobecně povinen přispívat poctivým, čestným a slušným chováním k důstojnosti a vážnosti exekutorského stavu (čl. 3 odst. 1 Eppe).

provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu.“ a ust. § 55b odst. 1 e. ř. ve znění: „Při rozhodování postupuje exekutor obdobně podle občanského soudního řádu. Exekutor při rozhodování činí úkony, které v řízení o výkon rozhodnutí přísluší soudu prvního stupně.“

¹⁷ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, str. 2.

¹⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. II. ÚS 150/04, str. 2. K tomu shodně např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2012, č. j. 11 Kse0 4/2009-111 (-121).

¹⁹ KASÍKOVÁ, M. a kolektiv., *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6, str. 2.

²⁰ Vedle nezávislosti čl. 5 odst. 1 Eppe stanoví, že soudní exekutor postupuje ve věcech, v nichž byl soudem pověřen provedením exekuce nebo při výkonu další činnosti, vždy také svědomitě a pečlivě.

1. 2. Vykonavatel soudního exekutora

1. 2. 1. Vykonavatel soudního exekutora jako jeho zaměstnanec

Soudní exekutor může zaměstnávat zaměstnance (§ 5 odst. 1, § 27 odst. 1 e. ř.), kteří za stanovených podmínek a ve stanoveném rozsahu mohou vystupovat jménem soudního exekutora za jeho exekutorský úřad, jenž soudní exekutor řídí. Zaměstnancům soudního exekutora je věnován díl třetí hlavy druhé části první exekučního řádu, který přináší jejich rozdělení na osobu koncipienta, kandidáta, vykonavatele a další zaměstnance. Na jejich pracovněprávní vztahy dopadá zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (§ 5 odst. 3 e. ř.). Povinnost mlčenlivosti soudního exekutora daná v rozsahu stanoveném ustanovením § 31 odst. 1 až 8 e. ř. se obdobně vztahuje i na jeho zaměstnance.²¹

Dle ustanovení § 27 odst. 3 e. ř. **se vykonavatelem soudního exekutora může stát fyzická osoba, která je občanem České republiky a jež kumulativně naplňuje následující předpoklady:**

- je plně svéprávná,
- je bezúhonná,
- má úplné středoškolské vzdělání,
- je v pracovním poměru u soudního exekutora po dobu nejméně 6 měsíců,
- složila kvalifikační zkoušku vykonavatele soudního exekutora²².

Jelikož se jedná o profesi, k jejímuž výkonu není podmínkou absolvování vysokoškolského vzdělání v oboru práva a právní vědy či jiného právnického vzdělání, potřebnou odbornost pro výkon tohoto povolání ověřuje kvalifikační zkouška²³ vykonavatele soudního exekutora.

²¹ K tomu čl. 9 odst. 2 Eppe vymezuje, že: „*Exekutor je povinen řádně a včas poučit všechny osoby, které se podílejí na jeho exekuční a další činnosti, o rozsahu jejich zákonné povinnosti zachovávat mlčenlivost, a to i v souvislosti se svědeckou povinností takových osob podle ustanovení občanského soudního řádu a trestního řádu.*“

²² Rozsah a způsob kvalifikační zkoušky je upraven s ohledem na znění ust. § 27 odst. 4 e. ř. stavovským předpisem Exekutorské komory České republiky ze dne 18. 4. 2008, zkušební řád – kvalifikační zkoušky vykonavatele exekutora. Pro přihlášení uchazeče k této zkoušce je dle ust. § 2 odst. 1 písm. f) Ekzv zapotřebí, aby se uchazeč nejprve zúčastnil v posledním roce školení Exekutorské komory České republiky pro vykonavatele, nebo jiného obdobného vzdělávání.

²³ Exekutorská komora České republiky vydává a zveřejňuje seznam právních předpisů, jejichž znalost je u zkoušky vyžadována (příčemž jejich nekommentované znění je možné mít při skládání zkoušky při sobě), a vedle toho též seznam testových otázek, z nichž vybraných třicet se objeví v zadání kvalifikační zkoušky. Seznam obsahuje bezmála dvě stě testových otázek a je rozdělen do tematických bloků. Nejvyšší počet otázek patří skupině pod názvem „Exekuční návrh, účastníci řízení, pověření a vyzoomění o zahájení exekuce“ (představuje jednu třetinu celku), na druhém místě

1. 2. 2. Pověření vykonavatele soudního exekutora

Zaměstnanci soudního exekutora se mohou na základě písemného pověření uděleného soudním exekutorem podílet na výkonu exekuční a další činnosti (§ 5 odst. 2 e. ř.). Takové zmocnění tedy musí být uděleno soudním exekutorem písemně, kdy z něj musí být patrné, kterého zaměstnance se týká a jaké úkony zahrnuje. Této povinnosti soudní exekutor může dostát též zmocněním generální povahy či vložím jeho obsahu do vnitřních předpisů exekutorského úřadu, kupříkladu organizačního řádu.

Jmenovitě vykonavatele může soudní exekutor pověřit prováděním úkonů, které ve výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu provádí soudní vykonavatel (§ 27 odst. 2 e. ř., § 1 odst. 1 v. e. č.).

Dle ustanovení § 265 odst. 3 o. s. ř. může soudní vykonavatel jako zaměstnanec soudu činit jednotlivé úkony při provádění výkonu rozhodnutí, stanoví-li tak zákon nebo zvláštní právní předpisy, nebo pověří-li ho tím předseda senátu. Tomu odpovídá znění ustanovení § 4 jedn. ř., když do okruhu soudních pracovníků, kteří plní úkoly výkonu soudnictví u okresních a krajských soudů, řadí rovněž soudní vykonavatele. K tomu shodně ustanovení § 45 odst. 2 jedn. ř. stanoví, že úkony, jež vyžaduje výkon rozhodnutí, provádějí zaměstnanci k tomu určení rozvrhem práce, a to soudní vykonavatelé. Dále čl. 1 odst. 1 ř. sv obsahuje obdobnou formulaci posledně zmíněného s tím, že takové úkony označuje za jednoduché.

Působnost soudních vykonavatelů je upravena v ustanovení § 46 jedn. ř., kdy v odst. 1 je dáno, že soudní vykonavatelé jsou oprávněni přijmout od povinného plnění, zprostředkovat vzájemné plnění oprávněného, které souvisí s výkonem rozhodnutí a v případech stanovených zákonem provádějí všechny úkony, jichž je k výkonu rozhodnutí třeba. Následující odst. 2 daného ustanovení pak přináší demonstrativní výčet oprávnění, tedy obsahuje seznam úkonů, které soudní vykonavatelé provádějí zejména. V souvislosti s výkonem rozhodnutí prodejem movitých věcí je soudní vykonavatel dle ustanovení § 46 odst. 2 jedn. ř. oprávněn provést:

v tomto pořadí jsou otázky z kategorie pod názvem „Movité věci“ (představují jednu čtvrtinu celku). *Testové otázky pro zkoušky vykonavatelů*. Exekutorská komora České republiky [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: <http://ekcr.cz/1/vykonavatele/2103-testove-otazky-pro-zkousky-vykonavatele?w=>. Výsledek kvalifikační zkoušky je klasifikován prospěchovým stupněm „prospěl“, pakliže uchazeč správně zodpověděl alespoň pětadvacet otázek (§ 6 až 9 Ekzv).

- osobní prohlídku povinného a prohlídku jeho místností, skříní a jiných schránek,
- soupis movitých věcí,
- prodej věcí, které se rychle kazí, mimo dražbu,
- zajištění sepsaných věcí,
- označení sepsaných věcí, které nebyly zajištěny,
- pojetí věci do soupisu zápisem do protokolu,
- odhad sepsaných movitých věcí, nebyl-li přibrán znalec,
- prodej pohledávek a prodej sepsaných věcí v dražbě,
- vydání výtěžku z prodaných věcí oprávněným nebo jiným věřitelům, popřípadě složení výtěžku u soudu,
- vydání odebraných peněz oprávněnému nebo jejich složení u soudu,
- jednání potřebná k uplatnění práv z cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů či listin představujících právo na splacení dlužné částky,
- úkony potřebné ke zpeněžení sepsaných cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů.

Zcela shodně je působnost soudních vykonavatelů vyjádřena v čl. 4 odst. 1 ř. sv co do obecného oprávnění soudních vykonavatelů, demonstrativní výčet úkonů je pak formulován částečně odlišně.

Historický exkurz ke shora uvedenému vede k rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4473/2007, ve kterém Nejvyšší soud potvrdil paralelu v činnosti soudních vykonavatelů s vykonavatelem soudního exekutora. Na základě v té době platného a účinného znění právních předpisů a za tehdejší terminologie, dospěl soud interpretací předmětných ustanovení k závěru, že: *„Provádějí-li tedy (srov. ustanovení § 46 odst. 2 písm. b/ a d/ jednacího řádu pro okresní a krajské soudy) soudní vykonavatelé – jakožto jednoduché úkony – také soupis movitých věcí (§ 326 o. s. ř.) a jejich zajištění (§ 327 odst. 1, 2 o. s. ř.), není důvodu, aby za takovéto jednoduché úkony nebylo možné považovat stejný soupis movitostí a zajištění sepsaných věcí při provádění exekuce podle exekučního řádu. Logickým důsledkem uvedené teze je pak závěr, že ustanovení § 27 odst. 2 exekučního řádu soudnímu exekutorovi umožňuje, aby provedením soupisu*

a zajištěním movitých věcí pověřil – jakožto „vykonáním jednoduchých úkonů“ – svého dalšího zaměstnance [tj. vykonavatele].“²⁴

Na základě výše uvedeného tak vyplývá, že vykonavatel soudního exekutora je oprávněn činit řadu úkonů, které v sobě nesou prvky výkonu pravomoci a rozhodování.

Při úkonech mimo sídlo exekutorského úřadu je vykonavatel soudního exekutora povinen na žádost zúčastněné osoby prokázat své oprávnění průkazem zaměstnance soudního exekutora, jehož vzor je dán v příloze č. 5 stavovského předpisu Exekutorské komory České republiky ze dne 23. 5. 2002, kancelářský řád (§ 5 Ekř). Tento doklad zahrnuje údaje jako jméno a příjmení dotyčného zaměstnance a jeho funkci u označeného soudního exekutora a exekutorského úřadu včetně jejich podpisů. Mezi další podstatné náležitosti pak lze řadit číslo průkazu, místo a datum vydání, poučení (ve vztahu k vykonavateli soudního exekutora ve smyslu ustanovení § 27 odst. 2 e. ř.) a také fotografii zaměstnance.

1. 2. 3. Vykonavatel soudního exekutora jako úřední osoba

Status úřední osoby soudního exekutora vyplývá zcela jednoznačně z ustanovení § 127 odst. 1 písm. f) trestního zákoníku, neboť toto zní tak, že soudní exekutor je úřední osobou při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce. Dle téhož ustanovení v odst. 2 se stanoví, že k trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

Zda má postavení úřední osoby také vykonavatel soudního exekutora, bylo spornou právní otázkou, která řadu let přinášela jak pestrou škálu odpovědí odborné veřejnosti, tak rozdílnou rozhodovací praxi soudů nižší i nejvyšší instance. V souvislosti s přijetím tehdy nového trestního zákoníku se k této problematice vyjádřil docent Josef Kuchta, představitel katedry trestního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, slovy: *„Dosavadní stav je podle našeho názoru nejasný, vychází přitom z rozporné, neúplné a postupem času překonané judikatury a zavdává mnoho důvodů k pochybnostem. Týká se přitom zvláště citlivých životních situací,*

²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4473/2007, str. 3-4.

*kde je přesná právní úprava zvláště důležitá.*²⁵ Ve zmíněném příspěvku dospěl k tomu závěru, že za úřední osoby by v obecné rovině měly být považovány rovněž osoby, které zákonným způsobem zajišťují výkony rozhodnutí subjektů uvedených v ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákoníku. Tvrdí tak zejména s ohledem na osobu soudního vykonavatele, jenž v té době již za úřední osobu, resp. veřejného činitele, považován byl, když toto rozvíjí slovy: „... *jestliže může mít na základě zákona a pověření vykonavatel exekutora stejné oprávnění jako soudní vykonavatel, není důvodu mu postavení úřední osoby v takovém případě nepřiznat, poněvadž jinak by byl pro pracovníky se stejnými oprávněními zakotven rozdílný právní režim.*“²⁶

To, zda vykonavatel soudního exekutora požívá zvýšené ochrany a současně však je nositelem zvýšené trestní odpovědnosti jakožto úřední osoba, bylo nutné vyřešit především k žádoucímu sjednocení rozhodovací praxe soudů a upevnění právní jistoty a předvídatelnosti práva. Tak bylo o otázce, zda lze vykonavatele soudního exekutora pokládat za úřední osobu ve smyslu § 127 odst. 1 trestního zákoníku, konečně s určitostí rozhodnuto dne 11. 11. 2015, kdy bylo vydáno stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu, sp. zn. Tpjn 304/2014, a to právní větou: „*Vykonavatele soudního exekutora, provádí-li z písemného pověření soudního exekutora úkony, které je ve výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu oprávněn provést soudní vykonavatel, lze za splnění dalších zákonných podmínek pokládat za úřední osobu ve smyslu § 127 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku.*“²⁷

Trestní kolegium Nejvyššího soudu konstatovalo, že s oporou jen o doslovný výklad ustanovení § 127 odst. 1 trestního zákoníku by se nenabízela výše uvedená právní věta, neboť vykonavatel soudního exekutora není uveden ve výčtu osob přiznávající status úřední osoby. Dovedilo však, že takový závěr by byl problematický a vedl by k nerovnému přístupu k subjektům ve stejném postavení. V tomto bylo odkazováno na osobu soudního vykonavatele, jehož status úřední osoby byl dovozen z ustanovení § 127 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku²⁸. V úvahu tak zde přicházel rozšiřující výklad spojení „odpovědný úředník jiného orgánu veřejné moci“ (srov. příkladem „jiného orgánu veřejné moci“ může být soud,

²⁵ KUCHTA, J. *Jsou soudní exekutor a jeho zaměstnanci úředními osobami ve smyslu § 127 nového trestního zákoníku?* In Sborník Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 965-971, 7 s. ISBN 978-80-210-4990-1.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014, str. 1.

²⁸ Ust. § 127 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku stanoví, že úřední osobou je člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci.

„odpovědným úředníkem“ pak soudní vykonavatel), kdy taková interpretace je i v tomto případě přípustná. Trestní kolegium Nejvyššího soudu s ohledem ke skutečné praxi exekutorských úřadů zdůraznilo, že zákon musí chránit zejména ty, kteří fakticky vykonávají úkony exekuční činnosti, kdy těmi jsou právě především vykonavatelé soudních exekutorů, nikoli soudní exekutoři samotní. Za další je zde dána povinnost chránit a respektovat základní práva těch osob, ve vztahu k nimž je přenesená státní moc vykonávána, kdy pro takové osoby musí platit stejný standard ochrany jako v řízení před soudy. Na základě veřejnoprávní povahy postavení soudního exekutora a jeho oprávnění rozhodovat o právech a povinnostech soukromých subjektů, přes nerozdílné postavení vykonavatele soudního exekutora a soudního vykonavatele, až po teleologický výklad ustanovení § 127 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku, tak Nejvyšší soud rozhodl, jak uvedeno shora.

Na podporu svého stanoviska trestní kolegium Nejvyššího soudu závěrem k dopadu rozhodné právní věty shrnuje následující: *„Za stávající situace je výše předložený výklad § 127 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku zcela namístě, neboť byl zjištěn širší smysl uvedené normy, než by odpovídalo doslovnému znění textu zákonného ustanovení. Je také třeba znovu zdůraznit, že ustanovení § 127 tr. zákoníku poskytuje úředním osobám nejen ochranu, ale přináší i jejich zvýšenou trestní odpovědnost. Vyloučení vykonavatele soudního exekutora z dosahu § 127 odst. 1 tr. zákoníku by znamenalo nejen to, že nebude chráněn, ale nebude před ním chráněna ani osoba, jež má být postižena exekucí, resp. ani další osoby (např. osoby s ní spolubydlící), před nesprávným výkonem nebo dokonce zneužitím pravomoci, kterou bezesporu vykonavatel soudního exekutora disponuje.“²⁹*

²⁹ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014, str. 13.

1. 3. Předpoklady pro soupis na místě samém

Dle ustanovení § 69 e. ř. nestanoví-li exekuční řád jinak, použijí se na exekuci prodejem movitých věcí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí. K tomu dle ustanovení § 11 v. e. č. nestanoví-li exekuční řád nebo tento předpis jinak, použijí se pro postup soudního exekutora při provádění jednotlivých způsobů exekuce přiměřeně ustanovení části deváté oddílu druhého až pátého vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů.

Díl čtvrtý hlavy čtvrté části první exekučního řádu je v ustanovení § 66 e. ř. věnován zajištění movitých věcí, které byly sepsány, a dalšímu postupu při prodeji movitých věcí včetně jejich dražby. Dále ustanovení § 68 e. ř. upravuje vyškrtnutí věci ze soupisu, obsahující i odkaz na žalobu na vyloučení věci. Jelikož tento výše specifikovaný díl nehovoří o soupisu na místě samotném, uplatní se v tomto případě ustanovení § 69 e. ř.

Soupis na místě samém je upraven v hlavě páté části šesté občanského soudního řádu, a to v ustanovení § 325 a následujících. A jak zmíněno výše, na tuto problematiku dopadají též podzákoné předpisy.

1. 3. 1. Určení míst, kde má povinný své movité věci umístěny

Soupis na místě samém se provádí **v bytě, sídle nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny** (§ 326 odst. 1 o. s. ř.). Není přitom rozhodné, zda k takovému místu povinnému svědčí vlastnické, nájemní nebo jiné právo, či naopak takové místo užívá bez právního důvodu. Nejvýznamnějším znakem je skutečné faktické užívání místa povinným, zejména s jeho úmyslem zdržovat se v daném místě trvale a za tímto účelem zde umístit své věci.

Užívání místa se musí jevit alespoň jako pravděpodobné, kdy toto posouzení náleží soudnímu vykonavateli. Indicie vedoucí k takové pravděpodobnosti mohou plynout například z těchto skutečností:

- přítomnost soudního vykonavatele na daném místě v minulosti,
- provedení úkonů v daném místě za přítomnosti povinného v minulosti,
- údaje získané součinnostmi třetích osob dle ustanovení § 33 až § 34 e. ř.³⁰,
- údaje získané od oprávněného,

³⁰ K tomu viz 1. 3. 2. *Součinnost vybraných třetích osob.*

- údaje získané vlastní činností.

Jelikož není možné vždy s určitostí objasnit užívání daného místa povinným, a to i s ohledem na možné ohrožení výsledku (kupříkladu tím, když by se povinný o úkon dozvěděl s předstihem a mohl ho zmařit), je nutné, aby soudní vykonavatel vycházel také z jednotlivých okolností každého případu na místě samém při provádění úkonu.³¹

Příkladnými nápomocnými vodítky na místě samotném k určení, zda povinný dané místo skutečně fakticky užívá, mohou být:

- jmenovka povinného na dveřích bytu, zvonku, poštovní schránce,
- uvedení sídla povinného na dokumentech, na orientační tabuli v budově,
- povinný byl na daném místě zastižen,
- údaje získané od třetích osob, např. skutečných uživatelů bytu, sousedů, jiných osob v daném místě se nacházejících,
- listiny či osobní věci na daném místě se nacházející.

Pro shrnutí výše uvedeného, soudní vykonavatel musí považovat alespoň za pravděpodobné, že povinný dané místo skutečně fakticky užívá, a to již před přikročením k danému úkonu. **Provést prohlídku daného místa vstoupením na toto místo je soudní vykonavatel oprávněn učinit pouze tehdy, posoudil-li konkrétní situaci na základě výše uvedených kritérií a to ho vedlo k závěru, o němž neměl důvodné pochybnosti, že povinný toto místo užívá a má zde své věci umístěny.** Avšak rovněž v průběhu úkonu je soudní vykonavatel povinen hledět na různé indicie, a pakliže se jeho závěr o užívání místa povinným nepotvrdí, upustí od dalšího provádění úkonu.³²

Na základě výše uvedeného zde negativním výčtem není například možné provést soupis movitých věcí v místě, jehož je sice povinný vlastníkem, avšak užívá ho výhradně jeho nájemce, to samé pak platí u nájmu a podnájemce. Rovněž nelze provést úkon v místě, kde je povinný pouze krátkodobě na návštěvě u třetí osoby.

K tomu čl. 31 odst. 1 ř. sv stanoví, že soupis se provádí na místě označeném v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí jako byt povinného, jeho sídlo nebo místo, kde se má nacházet věc, kterou je třeba sepsat. Dle následujícího odstavce daného článku soudní vykonavatel zároveň podle možnosti vhodným způsobem zjistí

³¹ HAVLÍČEK, K. (ed.). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu (podle stavu k 1. 4. 2014)*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, 632 s. ISBN 978-80-87109-50-2, str. 287.

³² Tamtéž, str. 287-288.

dotazem v okolí označeného bytu nebo sídla povinného, nebo na obecním úřadě v místě či u jiného orgánu, zda se povinný skutečně na označeném místě zdržuje, případně kam se odstěhoval.

Bytem povinného podle čl. 31 odst. 1 ř. sv se rozumí dle čl. 32 odst. 1 ř. sv zejména:

- byt, ke kterému má povinný (popřípadě se svým manželem) nájemní nebo podnájemní právo,
- byt, který je ve vlastnictví povinného nebo jeho spoluvlastnictví s další osobou (manželem),
- byt (místnost), který povinný obývá v domě (bytě) svých rodičů, manžela, družky, druha, rodičů manžela,
- byt třetí osoby, ve kterém se povinný zdržuje trvale, nebo přechodně, nikoliv však krátkodobě za účelem návštěvy,
- místnost v ubytovně, nebo hotelový pokoj.

Do soupisu movitých věcí se pojmu i takové věci povinného, které má u sebe někdo jiný, avšak to jen tehdy, jestliže tyto věci budou současně odevzdány (§ 326 odst. 2 o. s. ř., § 50 odst. 1 jedn. ř.). Jsou-li věci povinného u někoho jiného a ten není ochoten je vydat, nesmí soudní vykonavatel takové věci pojmout do soupisu (§ 55 odst. 1 jedn. ř., čl. 27 odst. 1 ř. sv). Odepře-li někdo věc vydat nebo popře-li vůbec, že věc má, omezí se úkon na to, že se takové prohlášení pojme do protokolu, a to tedy i v případě, je-li vlastnictví povinného nepochybné. Ten kdo učinil takové prohlášení, musí tento protokol o úkonu podepsat (§ 55 odst. 2 jedn. ř., čl. 27 odst. 2 ř. sv). Takovou třetí osobou, která má u sebe věci povinného, může být kupříkladu zástavní věřitel, věřitel z titulu zadržovací práva, schovatel nebo držitel bez právního důvodu.

Je-li oprávněnému známo, že má povinný některou movitou věc umístěnou mimo svůj byt či sídlo, anebo že povinný je vlastníkem zaknihovaného cenného papíru, uvede oprávněný takovou skutečnost již v návrhu na výkon rozhodnutí. Podle možností rovněž uvede, kde se movitá věc nachází či kde je zaknihovaný cenný papír evidován (§ 323 odst. 3 o. s. ř.).

Nepodaří-li se v bytě, sídle ani na jiném soudu známém místě povinného sepsat žádnou věc, oznámí to soud oprávněnému a vyzve jej, aby soudu označil místo, kde jsou věci povinného, které by mohly být prodány. Jestliže oprávněný soudu

ve stanovené lhůtě takové místo nesdělí, nebo jestliže ani na jím označeném místě nebyly žádné věci sepsány, soud výkon rozhodnutí zastaví (§ 326a o. s. ř.).

1. 3. 2. Součinnost vybraných třetích osob

Subjekty povinné k poskytnutí součinnosti soudnímu exekutorovi pro účely exekučního řízení vymezuje ustanovení § 33 e. ř., a to v zájmu efektivity v možnostech zjišťování potřebných údajů o povinném. Podrobnosti k žádosti o poskytnutí součinnosti stanoví ustanovení § 34 e. ř.

O tom, kde má povinný trvalý pobyt či kde má své bydliště, jakož i o tom, kde má povinný své movité věci umístěny, lze učinit úsudek i na základě těchto informací:

- Ministerstvo vnitra nebo Policie České republiky poskytuje: adresu místa pobytu jako referenční údaj ze základního registru obyvatel (§ 33a odst. 2 písm. c) e. ř.); adresu místa trvalého pobytu včetně předchozích adres místa trvalého pobytu (§ 33a odst. 3 písm. g) e. ř.) a rovněž počátek trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místu trvalého pobytu nebo datum ukončení trvalého pobytu na území České republiky (§ 33a odst. 3 písm. h) e. ř.), den, který byl v rozhodnutí soudu o prohlášení za nezvěstného uveden jako den, kdy nastaly účinky prohlášení nezvěstnosti, a datum nabytí právní moci takového rozhodnutí (§ 33a odst. 3 písm. l) e. ř.), jako údaje z agendového informačního systému evidence obyvatel; druh a adresu místa pobytu, číslo a platnost oprávnění k pobytu, počátek pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o pobytu, jako údaje z agendového informačního systému cizinců (§ 33a odst. 4 písm. g) až i) e. ř.).
- Česká správa sociálního zabezpečení poskytuje: aktuální adresu pro výplatu důchodu jako údaj z registru pojištěnců o příjemcích dávek důchodového pojištění (§ 33e písm. c) e. ř.).
- Ministerstvo dopravy poskytuje: místo trvalého pobytu nebo povoleného pobytu, popřípadě adresu místa pobytu při udělení azylu, a sídlo o vlastníku vozidla a též o jeho provozovateli, není-li současně vlastníkem, jako údaj z centrálního registru silničních vozidel (§ 33f písm. a), b) e. ř.).
- Orgány státní správy, orgány samosprávy a právnické osoby, které z úřední moci jsou zvláštním právním předpisem pověřeny k vedení evidence osob

nebo jejich majetku nebo vzhledem k předmětu své činnosti vedou evidenci osob a jejich majetku³³, poskytují: jim známou adresu (§ 33 odst. 3 e. ř.).

- Provozovatelé poštovních služeb poskytují: totožnost osob, které si pronajímají poštovní příhrádky nebo jiná doručovací místa a údaje s tím související (§ 33 odst. 5 e. ř.).
- Poskytovatelé služeb elektronických komunikací poskytují: údaje o telefonních, dálkopisných a telefaxových stanicích užívaných povinným a údaje s tím související (§ 33 odst. 6 e. ř.).

1. 3. 3. Oprávnění k prohlídce

Soupisu movitých věcí povinného předchází významné zjištění, zda se na určitém místě nacházejí takové movité věci povinného, které by mohly být sepsány. K zajištění reálné možnosti takového zjištění je v ustanovení § 325a o. s. ř. dáno, že ten, kdo provádí výkon rozhodnutí je oprávněn učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu, sídla a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek, vyžaduje-li to účel výkonu rozhodnutí. K tomu shodně v ustanovení § 46 odst. 2 písm. f) jedn. ř. se stanoví, že soudní vykonavatel je oprávněn provést osobní prohlídku povinného a prohlídku jeho místností, skříní a jiných schránek dle ustanovení § 325a o. s. ř., dále pod písm. g) daného ustanovení mu přísluší též provést soupis movitých věcí dle ustanovení § 326 o. s. ř.³⁴

Úkony se podle okolností případu provádějí v takové době, kdy se dá nejspíše předpokládat dosažení výsledku. Lze je provádět i mimo obvyklou pracovní dobu i ve dnech pracovního klidu (§ 1 odst. 2 v. e. č.). O tom shodně čl. 6 odst. 5 ř. sv, kde se nadto vymezuje ona denní doba, ve které lze nejspíše předpokládat dosažení výsledku, časem zpravidla mezi 6:00 hod až 22:00 hod.

Bezprostředně před provedením úkonu soudní vykonavatel vyzve povinného, aby plnil **dobrovolně** (§ 106 odst. 1 v. k. ř.). Je-li povinný ochoten

³³ Dle ustanovení § 33 odst. 3 e. ř. se jedná zejména o orgán pověřený vedením katastru nemovitostí, orgán správy daní, orgán, který vede registr motorových vozidel, orgán pověřený vedením informačního systému veřejné správy, ve kterém jsou vedeny údaje o zbraních, střelivu a provozovaných střelnicích, orgán správy sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny, komoditní burzy, organizátor regulovaného trhu, centrální depozitář, jiné osoby oprávněné k vedení evidence investičních nástrojů a Notářská komora České republiky ve vztahu k Seznamu listin o manželském majetkovém režimu.

³⁴ K tomu viz *1. 2. 2. Pověření vykonavatele soudního exekutora.*

dobrovolně zaplatit vymáhanou pohledávku zcela nebo zčásti, avšak oprávněný není přítomen, převezme soudní vykonavatel hotové peníze, uvede to v protokolu o soupisu a neprodleně je odevzdá oprávněnému (§ 59c odst. 2 jedn. ř.).³⁵ Soudní vykonavatel tak přikročí k úkonu až tehdy, neplnil-li povinný dobrovolně či jeho plnění nevedlo k plnému uspokojení oprávněného. Nebyl-li povinný zastižen, soudní vykonavatel se dotáže zletilé osoby spolubydlící s povinným nebo zaměstnance, který je povinným pověřen obstaráváním jeho věci, zda je ochotna plnit za povinného (čl. 10 odst. 1 až 3 ř. sv).

Oprávnění soudního vykonavatele na druhé straně odpovídá **povinnost, aby povinný umožnil tomu, kdo provádí výkon rozhodnutí, přístup na všechna místa, kde má své movité věci umístěny** (§ 325b odst. 1 o. s. ř.).

Každý, v jehož objektu má povinný svůj byt, sídlo nebo jiné své místnosti³⁶, je povinen strpět, aby ten, kdo provádí výkon rozhodnutí, provedl prohlídku bytu a jiných místností povinného. Nesplní-li taková třetí osoba tuto pasivní povinnost, je zde v takovém případě dáno oprávnění zjednat si k předmětnému bytu či jiné místnosti povinného přístup (§ 325b odst. 2 o. s. ř.), a to i přes případnou nepřítomnost nebo nesouhlas povinného. Výše uvedené platí ovšem jen tehdy, jednali se skutečně o byt, sídlo nebo jinou místnost povinného. Dle čl. 26 odst. 5 ř. sv nachází-li se byt povinného v domě třetí osoby a dům je v době úkonu uzamčen, není soudní vykonavatel oprávněn dům násilím otevřít. Ve výkonu může pokračovat, až s majitelem domu dohodne volný přístup do domu.

1. 3. 4. Zjednání přístupu

Není-li soudnímu vykonavateli poskytnuta potřebná součinnost, kdy kupříkladu povinný odmítá odemknout či otevřít dveře ke svému bytu, brání vstupu soudnímu vykonavateli anebo se záměrně v daném místě nezdržuje, je soudní vykonavatel oprávněn zjednat si do bytu nebo jiné místnosti povinného přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít (§ 325a o. s. ř., čl. 26 odst. 6 ř. sv), a to i s překonáním případného odporu povinného. Zjednáním přístupu se tedy

³⁵ Na odevzdanou částku soudní vykonavatel vystaví povinnému potvrzení (shodně ust. § 106 odst. 2 v. k. ř. s tím, že se jedná o stvrzenku z kvitančního sešitu). Dle ust. § 104 odst. 4 v. k. ř. vedoucí kanceláře vydá soudnímu vykonavateli kvitanční sešit stvrzenek o platbách, jedná-li se o výkon rozhodnutí, kde je možné i plnění v hotovosti (shodně čl. 6 odst. 4 ř. sv).

³⁶ Např. vlastník, nájemce, uživatel nebo z jiného právního důvodu oprávněný, předmětného pozemku či objektu, tj. domu, bytu, nebytového prostoru, jiné stavby apod.

v této souvislosti rozumí **překonání odporu povinného či otevření předmětných míst určení povinného bez jeho součinnosti**.

K otevření bytu, sídla nebo jiné místnosti, jakožto i skříně nebo jiné schránky, se přikročí až tehdy, je-li zřejmé, že taková prohlídka nebude ze strany povinného umožněna. K tomuto úkonu je třeba přibrat zámečníka (§ 53 odst. 1 jedn. ř., čl. 26 odst. 1 ř. sv), zejména proto, aby poškození na majetku bylo co nejmenší, a po skončení úkonu došlo k obnově původního stavu výměnou zámku a/nebo uzamčením dveří. Po skončení prohlídky tedy musí být dveře bytu, sídla nebo jiné místnosti opět uzamčeny, stejně tak se, je-li to však možné, opět uzavřou i skříně nebo jiné schránky. Klíče od zámku musí být předány dotčeným osobám, popřípadě se uloží na vhodném dosažitelném místě pro tyto osoby a vyrozumí se o tom, kde si mohou klíče vyzvednout (§ 53 odst. 2 jedn. ř., čl. 26 odst. 2 ř. sv). Ono vyrozumění je vhodné zanechat na takovém místě, aby se s ním povinný i dotčené osoby mohli seznámit. Žádoucí je tedy například vhození vyrozumění do poštovní schránky, ale též jeho viditelné ponechání na dveřích bytu. Příhodným místem pro uložení klíčů je pak obecní úřad či policejní služebna v blízkosti místa úkonu.³⁷

1. 3. 5. Zachování pořádku

Soudní exekutor je oprávněn učinit opatření, jichž je třeba pro zachování pořádku a k nerušenému výkonu exekuce. Jsou-li splněny níže uvedené podmínky stanovené zvláštním právním předpisem, může požádat nejbližší policejní orgán o poskytnutí ochrany (§ 1 odst. 5 v. e. č.). Shodně upraveno v ustanovení § 48 jedn. ř. a čl. 9 odst. 1 ř. sv pro soudního vykonavatele s tím, že osoby, které hrubě ruší provádění výkonu rozhodnutí, je soudní vykonavatel oprávněn sám vykázat z místa výkonu. Dojde-li při provádění exekuce k napadení exekutora, případně k jiné situaci, která znemožňuje provedení úkonu, upustí se od dalšího provádění úkonu, učiní se o tom záznam ve spise a následně se určí nový termín a místo provedení úkonu (§ 1 odst. 5 v. e. č., shodně čl. 9 odst. 5 ř. sv).

Policie České republiky poskytne exekutorovi na jeho žádost ochranu při provádění exekuce a součinnost při exekuční činnosti podle ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších

³⁷ HAVLÍČEK, K. (ed.). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu (podle stavu k 1. 4. 2014)*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, 632 s. ISBN 978-80-87109-50-2, str. 286.

předpisů (§ 33 odst. 2 e. ř.). Policie České republiky je povinna poskytnout součinnost bezplatně a bez zbytečného odkladu (§ 34 odst. 1 a odst. 2 e. ř.), ochranu poskytne za úhradu řádně vyčíslených a odůvodněných nákladů v případě, že si soudní exekutor může ochranu zajistit jinak (§ 21 odst. 2 zPČR). Jiným způsobem by mohlo být zajištění ochrany přítomností příslušníků obecní policie nebo bezpečnostní agentury.

Dle ustanovení § 21 odst. 1 zPČR Policie České republiky poskytne ochranu osobě pověřené výkonem rozhodnutí za podmínky, že tato osoba nemůže provést výkon rozhodnutí z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví a současně o poskytnutí této ochrany požádá, kdy v žádosti o ochranu musí být uvedeny konkrétní důvody, z nichž obava z ohrožení života nebo zdraví osoby vyplývá (§ 21 odst. 3 zPČR). Takovou žádost lze podat osobně, písemně i telefonicky, přičemž následně je nutné příslušníkům Policie České republiky prokázat pověření k provedení úkonů exekuční činnosti.³⁸

1. 3. 6. Přibrání vhodné osoby

Je-li to potřebné, přibere ten, kdo provádí soupis, k úkonu jinou vhodnou osobu³⁹, podle možností zástupce orgánu obce (§ 326 odst. 9 o. s. ř.). Shodně ustanovení § 54 jedn. ř. stanoví, že soudní vykonavatel přibere k provádění soupisu věci vhodnou osobu, jeli-to potřebné zejména k okolnostem případu. Tato osoba připojí ke svému jménu, příjmení a bydlišti svůj podpis na protokol či záznam o úkonu.

O takové vhodné osobě pojednává čl. 28 ř. sv a tuto označuje jako nezúčastněného občana. V odst. 1 daného článku nad výše uvedené dodává, že přibráného nezúčastněného občana je třeba zavázat slibem, že zachová mlčenlivost o tom, s čím se seznámil při úkonu, pokud nebude této povinnosti zproštěn. V protokolu o úkonu se vyznačí, že se tak stalo. Dále se negativně vymezuje, že příslušníci justiční stráže a Policie České republiky, účastníci se úkonu, nejsou nezúčastněnými občany, avšak může jím být zástupce obecního úřadu (čl. 28 odst. 2 ř. sv). K oprávnění takové osoby je dáno, že nezúčastněný občan v případě

³⁸ KASÍKOVÁ, M. a kolektiv., *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6, str. 144.

³⁹ Tj. jinou než je vykonavatel soudního exekutora, účastník řízení nebo jeho zástupce, příslušník Policie České republiky apod.

postupu podle čl. 26 ř. sv je oprávněn vstoupit společně se soudním vykonavatelem do bytu nebo jiných prostor povinného.

O potřebě či vhodnosti příbrání vhodné osoby lze uvažovat kupříkladu v okamžiku, kdy je zjednáván nucený přístup na určité místo povinného či lze předpokládat vznik konfliktních situací v průběhu pořizování soupisu.⁴⁰

1. 3. 7. Pořizování zvukově obrazového záznamu

O každém úkonu provedeném v rámci exekuční činnosti sepíše soudní exekutor **protokol** (§ 2 odst. 1 v. e. č.). Obdobně ustanovení § 49 odst. 1 jedn. ř. stanoví, že soudní vykonavatel pořídí záznam nebo sepíše stručný protokol o každém úkonu. V protokolu se uvedou vedle obecných náležitostí protokolu, jakými jsou označení exekutorského úřadu, spisová značka či označení oprávněného a povinného, zejména také údaje vztahující se k samotnému úkonu.

Nadto také ten, kdo provádí výkon rozhodnutí, pořídí **zvukově obrazový záznam o průběhu prohlídky** bytu a jiných místností povinného, přičemž o tom musí před zahájením takové prohlídky poučít přítomné osoby (§ 325b odst. 3 o. s. ř.). Dle ustanovení § 15 odst. 1 v. e. č. obsahuje zvukově obrazový záznam datum a čas, v němž pořizování záznamu probíhá. Nadto ono ustanovení stanoví, že musí být zaznamenány všechny úkony, k nimž při prohlídce bytu a jiných místností dochází (shodně § 49 odst. 6 jedn. ř.).

Není vyloučeno, aby byl takový záznam pořízen i více záznamovými zařízeními, aby se skutečně dostalo tomu, že budou opravdu zaznamenány všechny úkony všech osob je provádějících. Je možné používat jakékoli přístroje, jež jsou schopné zaznamenat současně zvuk, obraz, datum a čas, neboť není blíže specifikována forma záznamu ani jeho nosič.⁴¹

Předchozí úprava⁴², daná zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s účinností od 1. 1. 2013 přinesla možnost pořizování zvukově obrazového

⁴⁰ TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 852 s. ISBN 80-7179-489-9, str. 408.

⁴¹ KASÍKOVÁ, M. a kolektiv., *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6, str. 743.

⁴² Ust. § 325b odst. 3 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 8. 2015: „*Na žádost osoby, která je oprávněna být přítomna při soupisu, se pořídí záznam o průběhu prohlídky bytu a jiných místností. Je-li to potřebné, lze záznam o průběhu prohlídky pořídít i bez návrhu. O tom musí být přítomné osoby poučeny při zahájení prohlídky.*“

záznamu v případě potřeby a povinnost jeho pořízení na základě žádosti. K tomu tehdy prezident Exekutorské komory České republiky Jiří Prošek uvedl následující: „Ačkoliv nákup videokamer bude pro exekutorské úřady nákladnou záležitostí, natáčení mobiliárních exekucí vnímáme jako další pomůcku, díky které bude možné předcházet eventuální agresí ze strany dlužníků vůči vykonatelům. Zaměstnanci exekutorských úřadů se už nebudou muset obávat křivých obvinění z nekorektního chování vznesených ex post. Pro Exekutorskou komoru coby dohledový orgán nad činností soudních exekutorů budou pořízené videozáznamy užitečným podkladem v případě nutnosti přezkoumat, prověřit a prošetřit postup vykonavatelů.“⁴³

Pořizování zvukově obrazového záznamu je na základě shora uvedeného v současnosti obligatorní. Tato povinnost byla zakotvena zákonem č. 164/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 9. 2015. K této změně se tehdy vyjádřil právník Exekutorské komory České republiky Jiří Flam slovy: „... nelze určit, co bylo cílem přijatého nového znění ustanovení. Zákonodárce pravděpodobně zastával názor, že je potřeba zvýšit dohled nad činností soudu při provádění soupisu v bytě povinného. Předchozí úprava, kdy měl povinný či jiná osoba právo o záznam požádat, se zákonodárci nejspíše nejevila jako dostatečná. Nová úprava však neřeší situaci, jak postupovat, když si povinný z důvodu ochrany svého soukromí nepřeje pořízení zvukově obrazového záznamu.“⁴⁴

⁴³ 30. Všechno, co jste chtěli vědět o exekucích, ale báli jste se zeptat... 3. díl – natáčení exekuce. Exekutorská komora České republiky [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: <http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/843-30-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-3-dil-nataceni-exekuce?w=>.

⁴⁴ FLAM, J. Zákon č. 164/2015 sb. – novela občanského soudního řádu a exekučního řádu. In Komorní listy, 03/2015. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2015, s. 21-24, 4 s. MK ČR E 19153, str. 24.

ČÁST DRUHÁ

2. Nedotknutelnost obydlí

2. 1. Prameny práva nejvyšší právní síly k nedotknutelnosti obydlí

Termíny *ústavní pořádek*, *ústavní řád* a *polylegální ústava* lze v České republice vykládat jako obsahově totožné pojmy, jež vyjadřují, že je ústava České republiky tvořena více právními předpisy, kdy samotný text Ústavy předpokládá také vznik nových či změny a doplňky stávajících. Ústava používá ve svém znění jako legální termín pouze *ústavní pořádek České republiky*, a to právě pro vyslovení faktu, že existuje neuzavřený soubor všech platných ústavních zákonů, jež dohromady tvoří ústavu České republiky v širším smyslu.⁴⁵

Za součást ústavního pořádku České republiky je výslovně prohlášena Listina základních práv a svobod⁴⁶, a to jejím samostatným označením v čl. 3 Ústavy a v rámci čl. 112 odst. 1 Ústavy vedle dalších právních předpisů. Prvotní pochybnosti o stupni právní síly Listiny vyplývaly ze skutečností, že usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny jako součásti ústavního pořádku České republiky není považováno za právní předpis, natož pak ústavní zákon, přičemž k tomu ustanovení ústavního zákona č. 23/1991 Sb. byla derogována a degradována⁴⁷. Tyto však nesdílel Ústavní soud, když zaručení práv a svobod Listinou pokládal za jejich ústavněprávní zakotvení a rozpor právního předpisu s Listinou považoval za rozpor s ústavním zákonem, a to již od svého počátku

⁴⁵ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 332, 342.

⁴⁶ Listina základních práv a svobod byla schválena dne 9. 1. 1991, přičemž platnou a účinnou se stala ode dne 8. 2. 1991, kdy byla publikována s ústavním zákonem, kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky ve Sbírce zákonů pod č. 23/1991 Sb. Listina byla znovu vyhlášena (bez ústavního zákona č. 23/1991 Sb.) dne 16. 12. 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky a publikována ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 2/1993 Sb.

⁴⁷ Některá ustanovení byla derogována již samotným vznikem nové úpravy normami nejvyšší právní síly, další část v záležitostech týkajících se České a Slovenské Federativní Republiky byla derogována dle čl. 112 odst. 2 Ústavy. K degradaci (zbylé části) pak došlo dle čl. 112 odst. 3 Ústavy (na zákon obvyčejný). Přitom ust. § 6 odst. 1 ústavního zákona č. 23/1991 Sb. učinil Ústavní soud obsolentním od samého počátku. RYCHETSKÝ, P., LANGÁŠEK, T., HERC, T., MLSNA, P. a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 1224 s. ISBN 978-80-7478-809-3, str. 1129-1130.

působení.⁴⁸ Naopak, formální rovnocennost s ostatními součástmi ústavního pořádku České republiky neodpovídá významu, kterým Listina oplývá.⁴⁹

Nedotknutelnost obydlí je deklarována v **čl. 12 Listiny**, v následujícím znění:

(1) Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

(2) Domovní prohlídka je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon.

(3) Jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí mohou být zákonem dovoleny, jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob, pro ochranu práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku. Pokud je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti, mohou být takové zásahy zákonem dovoleny, též je-li to nezbytné pro plnění úkolů veřejné správy.

Vztahu práva vnitrostátního a mezinárodního je věnován čl. 10 Ústavy, jenž proklamuje, že součástí právního řádu jsou takové mezinárodní smlouvy, které jsou vyhlášené, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, přičemž stanoví-li taková mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Představuje tak generální recepční ustanovení (provedené formou inkorporace), které zakotvuje aplikační přednost pro takové mezinárodní smlouvy.⁵⁰ Tento článek byl však do výše uvedené podoby změněn⁵¹, kdy nejprve jeho znění bylo podstatně užší, když byl výslovně upraven

⁴⁸ SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J.: *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s. ISBN 978-80-7400-590-9, str. 53.

⁴⁹ Významnost lze spatřit zejména v obsahové úpravě práv a svobod a vybraných podstatných náležitostí demokratického právního státu. SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J.: *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s. ISBN 978-80-7400-590-9, str. 54-55. K tomu srov. KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 4., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 786 s. ISBN 978-80-7380-261-5, str. 263, kde se hovoří o tom, že se Listina stala nejen součástí ústavního pořádku České republiky, ale též pramenem jejího ústavního a právního systému.

⁵⁰ RYCHETSKÝ, P., LANGÁŠEK, T., HERC, T., MLSNA, P. a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 1224 s. ISBN 978-80-7478-809-3, str. 108-109.

⁵¹ Účinností ústavního zákona č. 395/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, neformálně označován jako tzv. euronovela Ústavy, tj. ode dne 1. 6. 2002.

pouze vztah k určitému druhu mezinárodních smluv, a to o lidských právech a základních svobodách.⁵²

Právě z důvodu absentující explicitní zmínky o mezinárodních smlouvách o lidských právech a základních svobodách v Ústavě se k této problematice vyslovil Ústavní soud již nálezem ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, neformálně označován jako konkursní nález, a to vyjádřením, že: „... žádnou novelu Ústavy nelze interpretovat v tom smyslu, že by jejím důsledkem bylo omezení již dosažené procedurální úrovně ochrany základních práv a svobod. ... Ústavní zakotvení všeobecné inkorporační normy, a tím **překonání dualistické koncepce** vztahu práva mezinárodního a práva vnitrostátního, nelze interpretovat ve smyslu odstranění referenčního hlediska ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách pro posuzování vnitrostátního práva Ústavním soudem, a to s derogačními důsledky. Proto **rozsah pojmu ústavního pořádku nelze vyložit toliko s ohledem na ustanovení § 112 odst. 1 Ústavy, nýbrž i vzhledem k ustanovení čl. 1 odst. 2 Ústavy a do jeho rámce zahrnout i ratifikované a vyhlášené mezinárodních smlouvy o lidských právech a základních svobodách.**“⁵³

Důsledkem citovaného nálezu je skutečnost, že Ústavní soud mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách ve své podstatě konstitucionalizoval, a to rozšířením pojmu ústavní pořádek. Ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, kterými je Česká republika vázána, jsou tak dle Ústavního soudu považovány za přímou součást ústavního pořádku.⁵⁴ Tento podle některých dosti problematický judikaturní rozmach Ústavního soudu může vést až k absurdním závěrům, v praxi však nečiní větší potíže. Ač se tento názor stal terčem odborné kritiky, Ústavní soud jej vnesl do své ustálené judikatury. Lze shrnout, že tato otázka není stále zcela vyjasněna a k jejímu zodpovězení se objevují rozdílné postoje.⁵⁵

⁵² Čl. 10 Ústavy ve znění účinném od 1. 1. 1993 do 31. 5. 2002 upravoval vázanost mezinárodními smlouvami ve znění: „*Ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem.*“

⁵³ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01, str. 10-11.

⁵⁴ Opačný názor je zastáván kupříkladu v PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 351, kde se stanoví, že součástí ústavního pořádku České republiky nejsou dle čl. 112 Ústavy žádné mezinárodní smlouvy, a to ani podle čl. 10 Ústavy, neboť opačný závěr by učinil Ústavu (též v širším smyslu) nejasnou a ztratila by svou rigidní charakteristiku.

⁵⁵ SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J.: *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s. ISBN 978-80-7400-590-9, str. 128-129.

Níže budou představeny vybrané mezinárodní katalogy práv se zaměřením na úpravu nedotknutelnosti obydlí:

Mezinárodní Pakt o občanských a politických právech přináší úpravu nedotknutelnosti obydlí ve svém **čl. 17**, v následujícím znění:

(1) Nikdo **nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.**

(2) Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým **zásahům nebo útokům.**

Úmluva o právech dítěte neopomíná nedotknutelnost obydlí, již vyjadřuje v rámci **čl. 16**, v následujícím znění:

(1) Žádné dítě **nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst.**

(2) Dítě má právo na zákonnou ochranu proti takovým **zásahům nebo útokům.**

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod se věnuje nedotknutelnosti obydlí rovněž v rámci práva na respektování soukromého a rodinného života, a to ve svém **čl. 8**, v následujícím znění:

(1) Každý má **právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.**

(2) Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva **zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.**

Úmluva ve svém čl. 53 hovoří o zaručené ochraně práv, když stanoví, že nic obsaženého v textu Úmluvy nemá být vyloženo tak, že by v důsledku omezovalo

K tomu KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 148-152.

nebo rušilo práva a svobody, které jsou či mohou být uznány vnitrostátním právním předpisem či mezinárodní smlouvou. Tak se Úmluva označuje za evropský minimální standard a evropský systém ochrany hodnotí jako subsidiární, což se mimo jiné odráží v rozhodovací činnosti Evropského soudu pro lidská práva a promítá se též do vnitrostátní aplikace Úmluvy. Onen princip subsidiarity tedy zdůrazňuje **primární postavení vnitrostátní úpravy práv a svobod**. Typicky se výše uvedené v praxi projeví kupříkladu při posuzování souladu právního předpisu se zaručeným právem, když vnitrostátní ústavní soud tak bude činit v první řadě na základě vnitrostátního katalogu práv. Vykládat vlastní katalog je však nutno v souladu s Úmluvou a současně judikaturou Evropského soudu pro lidská práva⁵⁶, kdy za předpokladu, že by Úmluva stanovila vyšší standard ochrany a nebylo by možné zajistit soulad výkladem, aplikovala by se přímo.⁵⁷

V poměrech České republiky není vyložená situace takto jednoduchá, když Ústavní soud zahrnul Úmluvu spolu s dalšími ratifikovanými a vyhlášenými mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, kterými je Česká republika vázána, do rozsahu ústavního pořádku. K řešení stavu, kdy Ústavní soud ve své judikatuře konstatuje rozpor současně s Listinou a Úmluvou, jindy se Úmluvou nezabývá či naopak neaplikuje Listinu, by bylo možné přispět výše uvedeným modelem výkladového přístupu.⁵⁸

Nehledě na povahu práva Evropské unie ve vztahu k českému právu je záhodno na tomto místě zmínit, že Evropská unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv Evropské unie, jak vyplývá z čl. 6 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii. Touto listinou není v obecné rovině zaručován jiný další evropský minimální standard, když je stanoveno v čl. 6 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, že obecné zásady práva Evropské unie tvoří práva zaručená Úmluvou a vedle nich taková, která vyplývají z ústavních tradic společných členským státům.

⁵⁶ K obecné povinnosti soudů zohledňovat v rozhodovací činnosti judikaturu Evropského soudu pro lidská práva se vyjádřil Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 310/05, str. 3-4, mimo jiné slovy: „*Obecné soudy tedy v první řadě pochybily, pokud se nijak nevypořádaly s argumentací stěžovatele o porušení Evropské úmluvy. ... Bezprostřední aplikovatelnost mezinárodních smluv zahrnuje též povinnost českých soudů a jiných orgánů veřejné moci přihlížet k interpretaci těchto smluv příslušnými mezinárodními tribunály jako orgány povolányi autoritativně se vyslovovat k interpretaci mezinárodních smluv. To se pochopitelně vztahuje též na interpretaci Evropské úmluvy Evropským soudem pro lidská práva (dále také "ESLP"), přičemž relevance rozhodnutí ESLP dosahuje v českém právu ústavněprávní kvality.*“

⁵⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 158-159.

⁵⁸ Tamtéž, str. 159.

Přitom pokud Listina základních práv Evropské unie obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Úmluvou, jsou jejich smysl a rozsah stejné (čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie). Toto ustanovení však nemá být na překážku, pakliže by Evropská unie měla zájem na poskytování vyšší úrovně ochrany.

Listina základních práv Evropské unie hovoří v **čl. 7** o právu na respektování obydlí, jež přísluší každému, v následujícím znění:

Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace.

Jak vidno z výše předestřených pramenů práva, nedotknutelnost obydlí je v mezinárodních dokumentech o právech a svobodách koncipována v rámci práva na respektování soukromého a rodinného života. Řazení obydlí či domova do konceptu soukromí bude blíže vyloženo v 2. 3. *Nedotknutelnost obydlí jako součást soukromí*, když tomuto charakteristickému znaku je patřičné věnovat zcela vlastní prostor. Samotná práce pak vychází přednostně z vnitrostátní Listiny, však s ohledem ke kontextu jejího výkladu, který vyplývá z mezinárodněprávních závazků, jež Česká republika dodržuje na základě mezinárodního práva (srov. čl. 1 odst. 2 Ústavy).

2. 2. Klasifikace čl. 12 Listiny

Nedotknutelnost obydlí je deklarována v čl. 12 odst. 1 Listiny. Ve formulaci tohoto článku ve tvaru „*obydlí je nedotknutelné*“ poněkud atypicky není použito pojmu právo ani svoboda, avšak z obsahu jeho znění lze snadno dovodit, že Listina tímto bez výslovného zahrnutí onoho pojmu svoboda zakotvuje *svobodu domovní*. Ač nelze stanovit jasnou hranici mezi praktickým užitím pojmů právo a svoboda, kdy tyto mohou být zaměnitelnými výrazy a jejich vyjádření může sloužit k označení téhož, **pojetí svobody** představuje určitý autonomní prostor jednotlivce, který má být chráněn. Jinými slovy lze říci, že se svobodou rozumí právo na respektování autonomie jednotlivce ze strany veřejné moci a právo na nezasahování do dané svobody či právo jednat určitým způsobem bez zásahu veřejné moci. Pojem právo lze na jedné straně vyložit jako nárok na určité plnění ze strany státu nebo možnost aktivního chování právem předvídaným způsobem, na druhé pak jako souhrnný slovní obrat, jenž v sobě vedle práv jako takových zahrnuje implicitně také

svobody.⁵⁹ Pokud nevyplyne ze samotného textu práce jinak, bude dále používáno pojmu právo v širším smyslu.

Nedotknutelnost obydlí je v rámci takzvaného statusového dělení příkladem **negativního statusu**⁶⁰, který lze charakterizovat tím, že vyjadřuje svobodu člověka ve státě a jeho nezávislost vůči státu (jako pozici jednotlivce ve vztahu ke státu, tj. svobodu od státu, negativní volnost od státu)⁶¹, kdy je stát povinen zdržet se zásahů do určitého statusu jednotlivce. Stanovené sebeomezení státu je však možné prolomit výjimkami, jak je tomu i v případě čl. 12 Listiny. Ačkoli do sféry autonomie člověka obecně vzato nemá nikdo právo zasahovat, může se tak stát na základě zákona a v ústavních limitech, pokud to povaha svobody připouští. Tak i pro domovní svobodu je příznačné, že jsou upraveny případy zásahů a stanoveny meze ingerence.⁶²

Koncept rozřazení práv na tři generace spočívá v dělení práv podle vzájemné typové blízkosti a zároveň doby jejich kodifikace v historickém vývoji, kdy nejlépe je lze popsat příklady práv, jež spadají pod jednotlivé kategorie. Tak **první generaci** tvoří takzvané liberální či negativní svobody (v minulosti nazývané občanská a politická práva, dnes Listina namísto občanských práv hovoří o základních lidských právech), druhá generace zahrnuje práva hospodářská, sociální a kulturní, a obsahem třetí generace jsou pak různorodá novodobá práva, která se prosazují teprve v posledních desetiletích.⁶³ S ohledem na skutečnost, že toto dělení bývá s různými výhradami odmítáno, bude nedotknutelnost obydlí dále přiblížena na základě jiných hledisek, jež mají ve vztahu k Listině větší význam.⁶⁴

Nedotknutelnost obydlí jako domovní svoboda dle dělení v kontextu historického a filozofického vývoje spadá pod první skupinu práv jako **tradiční liberální svoboda**, která vyjadřuje autonomii člověka a jeho ochranu před zasahováním státu. Takto stojí vedle skupiny politických a občanských práv

⁵⁹ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 26.

⁶⁰ Klasifikace navazující na výklad rakouského právníka a právního teoretika G. Jellineka.

⁶¹ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 43-44.

⁶² PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 489, 493.

⁶³ WINTR, J. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, 271 s. ISBN 978-80-7380-564-7, str. 138-139.

⁶⁴ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 488.

a taktéž skupiny práv hospodářských, sociálních a kulturních.⁶⁵ Uvedené lze přirovnat k dalšímu jednoduchému dělení, jež obdobně řadí nedotknutelnost obydlí do první skupiny, avšak tuto pojmenovává v širším smyslu **osobní práva a svobody**.⁶⁶

Z první věty čl. 12 odst. 1 Listiny vyplývá, že nedotknutelnost obydlí je zaručena **každému jednotlivci**⁶⁷, tedy v rozdělení práv na **individuální** a kolektivní lze přiřadit domovní svobodu k prvnímu z uvedených. Co do subjektů práv se obecně vzato vztahuje jejich převážná část na všechny lidi a jejich většina je koncipována jako práva individuální. Nadto pro svobodu je charakteristické, že je svobodou každého člověka. Terminologická nesrovnalost až nelogičnost v používání slova základní a k tomu lidská při uspořádání struktury Listiny nezjednodušuje situaci, neboť by se mohlo zdát, že oddíl první hlavy druhé Listiny obsahuje pouze a jen práva lidská ve smyslu práv příslušejících každé fyzické osobě.⁶⁸ V případě domovní svobody však dopad na každého jednotlivce platí, aniž by tak bylo dovozeno čistě z umístění čl. 12 v Listině. V souvislosti se subjekty práv a svobod v podobě každé lidské bytosti je záhodno zmínit a odkázat k **přírozenoprávní** povaze těchto práv a svobod, když se vychází z představy, že jako takové existují na základě morálních hodnot a lidské důstojnosti každého jedince, mají sloužit k ochraně jeho zájmů, a to bez ohledu na vůli státu.⁶⁹

Lze též zmínit dělení práv na **hmotněprávní** a procesněprávní, kde toto kritérium přiřadí nedotknutelnost obydlí k prvnímu z nich. **Formulace** domovní svobody v čl. 12 odst. 1 Listiny se může jevit poněkud **abstraktně**, jelikož je vyjádřena slovem *obydlí* a slovním spojením *je nedotknutelné*⁷⁰, aniž jsou tyto obraty

⁶⁵ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 488.

⁶⁶ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 42.

⁶⁷ K nositeli práva na nedotknutelnost obydlí se vyjádřil Ústavní soud v usnesení ze dne 22. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 528/98, když stanovil, že: „... *stěžovatel zjevně není aktivně legitimován k podání ústavní stížnosti pro porušení čl. 7 a 12 Listiny a čl. 8 Úmluvy, neboť z povahy uvedenými články zaručených základních práv a svobod plyne, že v rámci domovních prohlídek v zásadě mohou být dotčena pouze základní práva a svobody osob fyzických, nikoliv právnických, byť se mohou dotýkat obchodních aktivit soukromých osob.*“

⁶⁸ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 488, 494.

⁶⁹ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 30.

⁷⁰ K nedotknutelnosti jako pojmu se v PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 76, uvádí, že: „*V současné právní řeči je slovo „nedotknutelnost“ vnímáno jako slavnostní, resp. záměrně patetický výraz, jímž se rozumí zvýšená právní ochrana*

blíže konkretizovány a zůstává zde prostor pro zákonné i aplikační upřesnění. Naopak dosti **podrobně** je upraven odst. 2 a odst. 3 čl. 12 Listiny, neboť domovní svoboda není absolutní a podléhá možným omezením, kdy však tato jsou přípustná jen za určitých podmínek, jež vedle těch obecně stanovených pro meze základních práv a svobod je žádoucí přímo specifikovat.⁷¹

Na nedotknutelnost obydlí v podobě **veřejného subjektivního práva** lze nazírat na základě přímého lidskoprávního vztahu jednotlivce a stát, kdy toto typicky vyjadřuje obrannou funkci práva jako povinnost veřejné moci zdržet se zásahu, tj. negativní závazek státu ve formě povinnosti dané právo respektovat. V širším pojetí veřejného subjektivního práva jsou zahrnuty také pozitivní závazky státu práva naplňovat a chránit, které vyjadřují funkci ochrannou. Uvedené lze demonstrovat důslednou ochranou před možným zásahem ze strany třetích (soukromých) osob či existencí účinných prostředků nápravy v případě neoprávněných zásahů.⁷² Tak je učiněno v případě čl. 12 odst. 1 Listiny a odstavci následujícími, a k tomu nadto trestní zákoník jako norma *ultima ratio* zakotvuje mimo jiné trestný čin porušování domovní svobody⁷³. Odraz v soukromém právu lze spatřit v souladu s ustanovením § 2 odst. 1 občanského zákoníku⁷⁴ v zásadách, na nichž je občanský zákoník postaven, což se konkrétně projevuje v právu každého na ochranu soukromí (§ 3 odst. 2 písm. a), § 81 odst. 2 občanského zákoníku), když je dále výslovně stanoveno, že nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod, zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory (§ 86 občanského zákoníku).

Nedotknutelnost obydlí tak působí rovněž jako **hodnota** (objektivního řádu), jež je součástí objektivního práva, když jako prozařující prvek právního řádu

poskytovaná zvláště významnému subjektivnímu právu, tj. subjektivnímu právu, na jehož ochraně má společnost (stát) zvláštní zájem.“

⁷¹ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0, str. 488, 516-517.

⁷² BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 47-49, 53. K problematice takzvaných klasických základních práv a k funkčním polohám výkladu práv viz např. odlišné stanovisko soudkyně Elišky Wagnerové k nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04.

⁷³ Ust. § 178 odst. 1 trestního zákoníku stanoví základní skutkovou podstatu trestného činu porušování domovní svobody jako neoprávněné vniknutí do obydlí jiného nebo tam neoprávněné setrvání, pod hrozbou potrestání odnětím svobody až na dvě léta.

⁷⁴ Ust. § 2 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že: „Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž spočívá tento zákon, jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit.“

nejvyšší právní síly je kritériem ústavnosti a promítá se též při interpretaci, aplikaci i samotné tvorbě práva.⁷⁵

2. 3. Nedotknutelnost obydlí jako součást soukromí

V mezinárodněprávní úpravě práv a svobod je nedotknutelnost obydlí chráněna v rámci práva na respektování soukromého a rodinného života, jak bylo znázorněno příklady mezinárodních smluv k této problematice. V České republice je domovní svoboda garantována samostatným článkem (čl. 12 Listiny), jenž je však ve své podstatě speciálním právě k těm článkům Listiny, které zaručují právo na soukromí v širším smyslu.

Právo na soukromí se objevuje nejprve v čl. 7 Listiny (pod označením *Nedotknutelnost osoby*), jenž v odst. 1 stanoví, že **nedotknutelnost osoby a jejího soukromí** je zaručena, přičemž omezena může být jen v případech stanovených zákonem. Toto obecné vyjádření úzce souvisí v první řadě s odst. 2 čl. 7 Listiny⁷⁶, který uvádí specifické případy zásahů do této nedotknutelnosti, jež jsou však výhradně nepřipustné.

Speciálním ustanovením k čl. 7 Listiny týkající se blíže práva na soukromí je čl. 10 Listiny (pod označením *Ochrana osobnosti*). Tento článek je jakýmsi základem práva na soukromí v širším smyslu, když pojednává o lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a právu na jméno (čl. 10 odst. 1 Listiny) či o právu na informační sebeurčení (čl. 10 odst. 3 Listiny), a nadto je doplňován na jiných místech Listiny (typicky právě čl. 12 Listiny). Znění čl. 10 odst. 2 Listiny je obecné a poněkud abstraktní, když je stanoveno, že každý má **právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života**. Zde se tak hovoří o takovém životě, jak je v tomto kontextu srovnatelně zformulován v mezinárodních katalogích práv a svobod.

Čl. 7 Listiny proklamuje především právo na nerušené zachování každé fyzické osoby ve smyslu zachování lidské integrity (tělesné i duševní). Rozšířením nedotknutelnosti osoby o její soukromí se pak čl. 7 odst. 1 Listiny shoduje v právu na soukromí s čl. 10 odst. 2 Listiny, ačkoli tento je věnován výslovně soukromému a rodinnému životu (a nikoli soukromí osoby), a slibuje mu ochranu (a nikoli

⁷⁵ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 51-53.

⁷⁶ Čl. 7 odst. 2 Listiny stanoví, že: „*Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.*“

nedotknutelnost). Uvedené formulační rozdíly jsou bezvýznamné, neboť nevyjadřují věcné rozdíly ani nepředstavují rozpor mezi ustanoveními. Čl. 7 odst. 1 Listiny se tak s uvedeným odst. 2 čl. 10 Listiny nepochybně překrývá, v souladu se zásadou *lex specialis derogat generali* však má přednost ustanovení speciální.⁷⁷ Čl. 7 odst. 1 Listiny se tedy v důsledku popsaného uplatní jako takzvaná zbytková garance soukromí (zejména) tam, kde právo na respektování soukromí bude úzce souviset s právem na zachování tělesné či duševní integrity člověka.⁷⁸

Konečně ve vztahu k čl. 10 odst. 2 Listiny (a čl. 7 odst. 1 Listiny) je čl. 12 Listiny (rovněž) speciální, jelikož je věnován svébytné a tradiční složce soukromí – obydlí. O obydlí či domovu se v této souvislosti hovoří jako o soukromí v prostorové dimenzi⁷⁹. I v tomto případě tak právo na soukromí garantované čl. 10 (odst. 2) Listiny bude sloužit jako generální klauzule, jež se uplatní subsidiárně, pakliže na danou věc nedopadne jiné (speciální) ustanovení Listiny, čímž zejména zajistí žádoucí ochranu práv a svobod bez mezer.⁸⁰

Bylo již několikrát vyřčeno, že nedotknutelnost obydlí je součástí soukromí jako takového. Co však **soukromí v širším smyslu** představuje a jakou má tedy podobu, lze jen stěží objasnit všezahrnující definicí tohoto pojmu. V českém prostředí (tak) rovněž platí názor Evropského soudu pro lidská práva, jenž se vyjádřil v tom smyslu, že soukromý život je natolik široký pojem, že jej nelze podrobit vyčerpávající definici⁸¹. Z výkladu soukromí⁸², jak jej v konkrétních rozličných případech přinesl Evropský soud pro lidská práva, vychází i judikatura garanta ústavnosti v České republice.

⁷⁷ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání.* Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 75-76, 108-109.

⁷⁸ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář. 1. vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 187.

⁷⁹ Příklad možného členění soukromí: a) soukromí jako osobní soukromá sféra, b) soukromí jako rodinný život a právo na uzavření manželství a založení rodiny, c) soukromí v prostorové dimenzi, d) soukromí jako důvěrnost komunikace. Tamtéž, str. 282, 330.

⁸⁰ Tamtéž, str. 280.

⁸¹ K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva S. a Marper proti Spojenému království, 2008, (§ 66), či Niemietz proti Německu, 1992, (§ 30).

⁸² K tomu srov. například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Amann proti Švýcarsku, 2000, ze kterého vyplývá, že: „... soukromý život nesmí být vykládán restriktivně a je třeba pod tento pojem zahrnovat i právo rozvíjet normální vztahy se svými blíznými. Soukromí má být podle něj pojímáno nikoli jen jako právo úzce spojené výhradně s osobou jednotlivce, ale jako vše, co přispívá k jeho vývoji, veškeré aspekty jeho duševní a fyzické integrity.“ KLÍMA, K. *Praktikum českého ústavního práva. 2. vydání.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 583 s. ISBN 80-86898-15-6, str. 269.

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09, deklaroval, že právo na nerušený soukromý život požívá v liberálních demokratických státech zcela zvláštní respekt a ochranu, k čemuž dodal, že toto právo na nedotknutelnou soukromou sféru „... je úhelným kamenem liberální tradice, na které stojí základy moderní politiky i moderního práva, která rovněž stála u zrodu moderních idejí základních práv a svobod. Zajištění autonomní sféry jednotlivce je nejspolehlivější zárukou individuální nezávislosti a lidské svobody.“⁸³

Co lze rozumět soukromím vyložil Ústavní soud v usnesení ze dne 3. 5. 2001, sp. zn. III. ÚS 35/01, když stanovil, že je jím „... ona sféra života člověka, do kterého nesmí nikdo bez jeho souhlasu nebo bez výslovného dovolení zákona zasahovat ani o ní požadovat či získávat informace, a o které subjekt soukromí není povinen nikomu podávat informace, pokud mu to zákon neukládá.“⁸⁴

Takové vymezení soukromí či soukromého života člověka ovšem zdaleka není všeobsažné, když mimo jiné opomíjí určit chráněné prvky soukromí. Zachycení práva na soukromí v jeho projevech ovšem (ani) nemůže být taxativním výčtem, neboť soukromí představuje mnohvrstevnatou dynamicky se vyvíjející oblast života každého člověka. Výše zmíněná obecná charakteristika soukromí tak reflektuje možný vývoj, když se hranice mezi soukromým a veřejným stále plynule posouvá.

K možnému členění soukromí do jeho pomyslných rovin se Ústavní soud vyjádřil v nálezu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10, v kontextu s primární funkcí, již právo na respektování soukromého života má, přičemž tou je zajistit prostor pro rozvoj a seberealizaci individuální osobnosti. Následně pak podává, že vedle „... tradičního vymezení soukromí v jeho prostorové dimenzi (ochrana obydlí v širším slova smyslu) a v souvislosti s autonomní existencí a veřejnou mocí nerušenou tvorbou sociálních vztahů (v manželství, v rodině, ve společnosti), právo na respekt k soukromému životu zahrnuje i garanci sebeurčení ve smyslu zásadního rozhodování jednotlivce o sobě samém.“⁸⁵

Soukromí v prostorové dimenzi lze označit za nejjednodušší a nejnázornější příklad soukromé sféry člověka, neboť právě na základě domovní svobody se historicky vytvořila kategorie odděleného soukromého prostoru, kam nikdo

⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09, str. 4.

⁸⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 5. 2001, sp. zn. III. ÚS 35/01, str. 2.

⁸⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10, str. 11.

nemohl svévolně vstupovat.⁸⁶ Lze všeobecně říci, že soukromé je to, co člověk není povinen zpřístupnit či vyjevit někomu jinému. Avšak vzhledem k tomu, že právo na soukromí není nezadatelné (nezcizitelné), je možné se ho zříci tím, že se kupříkladu soukromý prostor dobrovolně zpřístupní či se o něm podá informace. O tom svědčí i druhá věta odst. 1 čl. 12 Listiny, když stanoví, že do obydlí není dovoleno vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí. Domovní svoboda je pak také ukázkou takzvaného relativního soukromí, jelikož jsou přes obecný respekt k tomuto aspektu soukromí připuštěny jeho omezující výjimky.⁸⁷

2. 4. Komentář k čl. 12 odst. 1 Listiny

Jako abstrakt nejvýznamnějšího z již výše uvedeného k nedotknutelnosti obydlí poslouží vyjádření Ústavního soudu obsažené v nálezu ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96, formulované takto: „*Domovní svoboda jako ústavně zaručené právo plynoucí z čl. 12 Listiny svou povahou a významem spadá mezi základní lidská práva a svobody, neboť spolu se svobodou osobní a dalšími ústavně zaručenými základními právy dotváří osobnostní sféru jedince, jehož individuální integritu, jako zcela nezbytnou podmínku důstojné existence jedince a rozvoje lidského života vůbec, je nutno respektovat a důsledně chránit; zcela právem proto spadá tato ochrana pod ochranu ústavní, neboť – posuzováno jen z poněkud jiného hlediska – jde o výraz úcty k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 úst. zák. č. 1/1993 Sb.)*“⁸⁸

Ke shrnutí lze dále uvést, že právo na prostorově vymezené soukromí, jak je nedotknutelnost obydlí chápána, plní funkci svobody ve formě negativního statusu, když je jednotlivec chráněn před vměšováním státu v podobě nechtěného vniknutí veřejné moci do jeho soukromého prostoru. K tomu též působí jako vysoká hodnota, která musí být respektována, a jejíž odraz lze spatřit v celém právním systému.

Z práva na soukromí v prostorové dimenzi v kvalitě svobody nelze dovozovat ochranu soukromoprávních vztahů týkajících se obydlí, na základě ochranné funkční polohy výkladu však plyne povinnost vytvořit takový právní řád, aby byl materiální

⁸⁶ ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Právo na soukromí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011, 212 s. ISBN 978-80-210-5449-3, str. 18.

⁸⁷ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 113.

⁸⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96, str. 4.

obsah tohoto práva respektován⁸⁹. Ochrannou funkci lze rovněž demonstrovat požadavkem zajistit, aby obydlí bylo chráněno také před zásahy ze strany třetích osob. Pozitivním závazkem státu je nadto zakotvit takové procesní prostředky, které poslouží k přímé a účinné ochraně tohoto práva. Domovní svobodu však nelze interpretovat jako institucionální garanci v určitém obydlí setrvat ani jako obecný nárok na získání obydlí.⁹⁰

K formulaci první věty čl. 12 odst. 1 Listiny bylo vyloženo, že slovním spojením **je nedotknutelné** ústavodárce vzletně prohlásil, že je obydlí poskytována (zvýšená) právní ochrana jako (zvláště) významnému veřejnému subjektivnímu právu, na jehož ochraně má společnost (potažmo stát) zvláštní zájem. Přičemž použití výrazu nedotknutelnost lze rozumět jako poukázání na souvislost s ochranou soukromí v nejširším smyslu (srov. čl. 7 odst. 1 Listiny).⁹¹ Zbývá tak podat výklad k stěžejnímu pojmu komentovaného článku – **obydlí**.

Jak vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva i Ústavního soudu⁹², pojem obydlí či domov⁹³ je třeba vnímat extenzivně. V tomto smyslu lze obecně říci, že se jedná o „... *prostorově chápanou životní sféru, kterou si jednotlivec opatřil a pokud ji zbavil obecné přístupnosti, přičemž není rozhodující, kde se nachází či jak je vybavená, ... zda je prostor osobou užíván trvale nebo přechodně...*“⁹⁴ Naopak zcela rozhodné jsou trvajících a dostatečné vazby k danému místu, neboť tyto patří k fyzicky vymezenému území, kde se rozvíjí soukromý a rodinný život.⁹⁵ Obydlím je tak jakýkoli uzavřený prostor sloužící

⁸⁹ Příkladem takového soukromoprávního vztahu může být typicky nájem. Z ochranné funkce práva na soukromí v prostorové dimenzi pak plyne tomu odpovídající právní úprava týkající se různých aspektů obydlí, v případě výše uvedeného tak nájemního bydlení.

⁹⁰ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 330-331.

⁹¹ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 76, 143.

⁹² K tomu srov. například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Demades proti Turecku, 2003, (§ 33), či nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09.

⁹³ Pojmy obydlí a domov nutno vnímat jako synonyma (ačkoli slovo domov lépe vystihuje osobní vazbu mezi jednotlivcem a konkrétním místem), čemuž odpovídá i oficiální český překlad výrazů home/domicile. K tomu srov. KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 874.

⁹⁴ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 332.

⁹⁵ K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Giacomelli proti Itálii, 2006, (§ 76), a Prokopovich proti Rusku, 2004, (§ 36).

k bydlení, který osoba užívá a za domov jej považuje. Poněkud laicky řečeno jde o místo, kam člověk zmizí z dosahu veřejnosti a požívá soukromí.⁹⁶ Přitom vždy bude záležet na okolnostech případu pro posouzení, zda má osoba domov jen jeden, či je možné, abych jim měla více na různých místech.⁹⁷

Dokladem toho, že je lhostejno, kde se soukromí v prostorové dimenzi realizuje, je skutečnost, že obydlím může být prostor umístěný jak v nemovité věci (typicky dům, byt, rekreační chata), tak vedle toho také ve věci movité (příkladem obytný přívěs, odstavené auto, hausbót nebo stan). Pak na důkaz vyřčeného, že nezáleží na tom, zda jde o trvalé užívání místa, lze uvést případy přechodného obydlí (za ty lze považovat dům pro seniory, nemocniční pokoj, hotelový pokoj, noclehárnu pro bezdomovce či ubytovací zařízení pro studenty, za předpokladu, že byl dostatečně vymezen soukromý prostor jednotlivce).⁹⁸ Stejně tak nehraje roli, zda k prostoru slouží dotyčnému vlastnický, anebo jiný právní titul (jakým je zpravidla nájemní a podnájemní smlouva či věcné břemeno), který zakládá právo užívání daného místa, neboť důležitost tkví pouze v oprávněnosti užívání.

Z uvedeného vyplývá, že vyslovení porušení nedotknutelnosti obydlí se může domáhat taková osoba, již lze označit za v daném místě oprávněně bydlící. Ochrana tak například rozhodně není poskytována tomu, kdo svým jednáním naplňuje skutkovou podstatu trestného činu porušování domovní svobody, kterého se dopustí ten, kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného nebo tam neoprávněně setrvá. Dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva však spadají pod ochranu dokonce i nelegálně postavená obydlí či takové bydlení, ke kterému osoba právní titul pozbyla.⁹⁹

Byla představena charakteristika obydlí či domova jako takového, zásadním je ovšem rozvést, že stejné ochrany požívají rovněž nemovité a movité věci s obydlím související. Těmi mohou být zejména garáže, sklepy, půdy, kůlny, terasy, dvory,

⁹⁶ BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 302.

⁹⁷ K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Gillow proti Spojenému království, 1986, (§ 46), a Demades proti Turecku, 2003, (§ 31-32).

⁹⁸ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 332.

⁹⁹ K tomu srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Buckley proti Spojenému království, 1996, (§ 54), ve vztahu k nelegálnímu umístění obytného karavanu na pozemek; a rozsudek Evropského soudu pro lidská práva McCann proti Spojenému království, 2008, (§ 46), k neplatnému právnímu titulu k užívání bytu. BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1, str. 302-303.

zahrady, altány či výše uvedené movité věci, které je možné využít k bydlení.¹⁰⁰ Tomuto pojetí odpovídá i trestněprávní definice pojmu obydlí daná v ustanovení § 133 trestního zákoníku, která za obydlí označuje dům, byt nebo jinou prostoru sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.

V posledku lze uvést, že prostorová ochrana soukromí dopadá také na prostory, které lze označit jako obchodní, podnikové, profesní či pracovní, když k tomuto názoru se přiklonil i Ústavní soud v nálezu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, slovy: „... zejména v dnešní době, kdy autonomní naplňování soukromého života a pracovní či zájmové aktivity spolu úzce souvisejí, nelze činit ostré prostorové oddělení soukromí v místech užívaných k bydlení od soukromí vytvářeného v místech a prostředí sloužících k pracovní či podnikatelské činnosti anebo k uspokojování vlastních potřeb či zájmových aktivit, byť činnosti odehrávající se v prostorách veřejnosti přístupných, resp. neuzavřených, např. podnikatelská činnost, budou moci podléhat jistým omezením, která mohou představovat určitý zásah do práva na soukromý život.“¹⁰¹

K tomu, jak je obydlí pojímáno v rámci exekuce prodejem movitých věcí, srov. I. 3. 1. *Určení míst, kde má povinný své movité věci umístěny.* V této souvislosti je žádoucí zdůraznit, že oficiálně hlášený trvalý pobyt povinného není ani nesmí být jediným určujícím kritériem, na které adrese vybraný způsob provedení exekuce uskutečnit.¹⁰² Soupis na místě samém může být proveden na jakémkoli místě, kde má povinný své věci umístěny, neboť opačný přístup by v praxi vedl k faktickému znemožnění vykonávacího řízení. Je nicméně třeba trvat na tom, aby bylo vynaloženo maximální úsilí ke zjištění, zda lze očekávat, že se na daném

¹⁰⁰ KLÍMA, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1058. Pojem domov však nezahrnuje samotný pozemek (k tomu srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Friend proti Spojenému království, 2009, (§ 45)).

¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09, str. 7. K tomu srov. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Niemietz proti Německu, 1992, (§ 30), ve vztahu k prostoru advokátní kanceláře fyzické osoby podnikající, a Société Colas Est a další proti Francii, 2002, (§ 41), ve vztahu k nebytovým prostorám právnické osoby.

¹⁰² K tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2009, sp. zn. III. ÚS 292/07, str. 5, ve kterém Ústavní soud konstatoval, že je toho názoru, že „... vstoupí-li soudní exekutor za účelem provedení soupisu movitých věcí vhodných k prodeji do obydlí jiného jen proto, že se adresa shoduje s adresou povinného vedenou v informačním systému evidence obyvatel, musí při jejich soupisu postupovat obzvláště obezřetně, pečlivě a se zvýšenou pozorností.“

místě budou / mohou věci povinného nacházet, přičemž tato domněnka musí být následně ověřena a potvrzena při postupu na místě samém.¹⁰³

Výklad k pojmům byt povinného, místo podnikání povinného jakož i jiná místnost povinného či jiné místo, kde má povinný své věci umístěny, podal Nejvyšší správní soud jako soud kárný v rozhodnutí ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299. K bytu povinného Nejvyšší správní soud uvedl, že není podstatné, na základě jakého právního titulu povinný byt užívá, když o byt povinného se může jednat dokonce i v případě, pakliže jej užívá bez právního důvodu či protiprávně. *„Předpokladem ovšem vždy je to, že povinný byt skutečně užívá (zdržuje se v něm s úmyslem zdržovat se trvale) a že v něm má proto umístěny své věci. [Uvedené obdobně platí i pro jiné prostory povinného.] I když je povinný vlastníkem (spoluvlastníkem) nebo nájemcem (společným nájemce) bytu, nejde z pohledu provedení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí o jeho byt, jestliže byt ve skutečnosti neužívá (např. proto, že se z bytu odstěhoval), jestliže osoby bydlící v bytě jen navštěvuje, jestliže v bytě pouze příležitostně přespává a v jiných obdobných případech.“*¹⁰⁴

2. 5. Souhlas ke vstupu do obydlí

Druhá věta čl. 12 odst. 1 Listiny stanoví, že **do obydlí není dovoleno vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí**. Z uvedeného *a contrario* vyplývá, že pokud třetí osoba vstoupí do obydlí jiného s jeho svolením, nejedná se o porušování domovní svobody, když do obydlí bylo dovoleno vstoupit (k tomu srov. níže). Takový souhlas však musí být udělen osobou, která obydlí užívá oprávněně; přitom je nerozhodné, jaké je například stanovisko vlastníka objektu, v němž se dané obydlí nachází.¹⁰⁵ Souhlas ke vstupu může mít podobu jednorázového povolení (například za účelem návštěvy), mít platnost po určitý časový úsek či jej lze dát trvale (jako třeba nájemní smlouvou nebo smlouvou o provádění úklidu).¹⁰⁶

¹⁰³ K tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kse 1/2011-109 (-116). Blíže např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299 (-307).

¹⁰⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299 (-306).

¹⁰⁵ KLÍMA, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1058. K tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1996, sp. zn. 2 Tzn 179/96, str. 3.

¹⁰⁶ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář*. 2. díl. *Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 144.

Pakliže tedy byl souhlas ke vstupu (jako obecná podmínka pro fyzickou přítomnost třetí osoby) udělen, nemá dotyčný právo domáhat se uznání neoprávněnosti vstupu do obydlí takové třetí osoby. To ovšem platí za předpokladu, že nenastane níže popsaná situace, neboť trestného činu porušování domovní svobody se může dopustit „... *i pachatel, který se do domu nebo do bytu jiného dostane oprávněně, tedy se svolením oprávněné osoby, ale potom se vzepře výslovně nebo konkludentně projevené vůli oprávněné osoby a bez oprávnění odmítne tento prostor opustit a nadále se v něm zdržuje. Takový pachatel rovněž porušuje domovní svobodu oprávněné osoby, a to tím, že proti její vůli bez oprávnění setrvává v jejím domě nebo bytě, čímž naplňuje výhradně druhý z alternativních způsobů spáchání [tohoto] trestného činu.*“¹⁰⁷

Sjednucujícím stanoviskem trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2001, sp. zn. Tpjn 300/2000, bylo (dále) vysloveno, že *napadenou osobou* (z povahy objektu tohoto trestného činu) není pouze osoba oprávněná (osoba, které svědčí právo bydlení), ale je jí i každá jiná osoba, která se v obydlí oprávněné osoby zdržuje s jejím souhlasem (kupříkladu rodinný příslušník, druh, partner, stejně jako host či opravář), nebo pokud v tomto prostoru jedná v její prospěch (za příklad lze uvést na pomoc zasahujícího souseda, jenž zjistí, že do vedlejšího bytu vnikl pachatel, a rozhodne se proti němu zakročit). Napadením kterékoli z těchto osob (v obydlí jiného) za použití násilí nebo jeho bezprostřední pohružkou ze strany pachatele pak dochází k naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty trestného činu porušování domovní svobody.¹⁰⁸

V rámci zvoleného tématu vyvstává otázka, **jakou roli vlastně hraje ne/udělení souhlasu povinného ke vstupu do jeho obydlí osobě provádějící soupis movitých věcí na místě samém v exekučním řízení.**

Připuštěním určitých zásahů do nedotknutelnosti obydlí ústavodárce umožnil, aby zákon mohl stanovit, že věta druhá čl. 12 odst. 1 Listiny neplatí.¹⁰⁹ Tak i občanský soudní řád obsahuje tuto výjimku, když zakotvuje pro vykonávací řízení oprávnění k prohlídce bytu, sídla a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný své věci umístěny, a to právě i bez souhlasu povinného. Danému oprávnění sice odpovídá povinnost,

¹⁰⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2001, sp. zn. Tpjn 300/2000.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody.* 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 146.

aby povinný umožnil tomu, kdo provádí výkon rozhodnutí, přístup na všechna místa, kde má své movité věci umístěny, nicméně neučiní-li tak dobrovolně, lze si zjednat k těmto místům přístup.

Před přikročením k soupisu na místě samém je tedy možné s ohledem na součinnost povinného rozeznat dvě cesty. Na jedné straně se může jednat o relativně hladký bezproblémový průběh prováděných úkonů, na druhé poskytnutí potřebné součinnosti ze strany povinného může zcela chybět, což si lze představit jako pasivní chování nebo naopak výrazné kladení odporu. Tak kupříkladu povinný v takovém případě záměrně není přítomen ani k zastížení, odmítá odemknout či jen otevřít dveře ke svému bytu anebo brání již samotnému vstupu do jeho obydlí. Zjednáním přístupu se pak v této souvislosti rozumí překonání případného odporu povinného a otevření předmětných míst určení povinného bez jeho součinnosti.

K bližšímu zodpovězení položené otázky srov. 1. 3. 3. *Oprávnění k prohlídce* a podkapitoly navazující. Na základě (tam) uvedeného lze zjednodušujícím způsobem shrnout, že souhlasu povinného ke vstupu do jeho obydlí osobě provádějící soupis movitých věcí na místě samém není zapotřebí (za splnění daných náležitostí pro takové omezení, aniž by byla nepřipustně dotčena nedotknutelnost obydlí)¹¹⁰, avšak jeho ne/udělení není irelevantním faktorem, neboť na základě ne/poskytnutí součinnosti ze strany povinného lze rozlišovat jisté alternativy pro postup v provádění úkonů na místě samém. Z procesního hlediska se tak jedná o poměrně zásadní kritérium pro určení, jaké (následné) kroky osoba provádějící soupis movitých věcí na místě samém v daném případě učiní (potažmo je povinna učinit).

Kladenou otázku lze modifikovat do ještě citlivější roviny ve vztahu ke třetím osobám, jichž se však exekuční řízení vedené (ačkoli jen) proti povinnému na místě samém (rovněž) dotýká. Takovou třetí osobou může být manžel a děti povinného, jakákoli osoba nacházející se v obydlí povinného (ať už krátkodobě jako host, nebo dlouhodobě či trvale jako třeba nájemce), vlastník objektu, ve kterém je obydlí povinného umístěno, anebo (jiná) osoba, u které má povinný své věci umístěny.

Z hlediska nedotknutelnosti obydlí lze stručně připomenout, že každý, v jehož objektu má povinný svůj byt, sídlo nebo jiné své místnosti, je povinen strpět,

¹¹⁰ Jinými slovy, bez souhlasu oprávněné osoby nemají právo vstupu do obydlí dokonce ani úřední osoby, pakliže k takovému zásahu nevyvstal zákonný důvod (k tomu srov. dále). KLÍMA, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1061.

aby byla provedena prohlídka prostor povinného. Nesplní-li taková třetí osoba tuto pasivní povinnost, je zde rovněž dáno oprávnění zjednat si k předmětnému místu povinného přístup (za podmínky, jedná-li se skutečně o byt, sídlo nebo jinou místnost povinného, k tomu srov. 2. 4. *Komentář k čl. 12 odst. 1 Listiny*). Nicméně, je-li objekt v době úkonu uzamčen (čímž není možno přiblížit se k obydlí povinného), nemůže být tento násilím otevřen, a dále se může pokračovat, až se s majitelem objektu dohodne volný vstup.

Vedle toho možno dále podotknout (blíže srov. 1. 3. 1. *Určení míst, kde má povinný své movité věci umístěny*), že do soupisu movitých věcí se pojmu i takové věci povinného, které má u sebe třetí osoba, tj. nacházející se na jiném místě než je prostor povinného. Tak lze avšak učinit jen tehdy, jestliže tyto budou současně odevzdány. Jsou-li tedy věci povinného u někoho jiného a ten není ochoten je vydat, nesmí být takové věci pojaty do soupisu. Odepře-li tento věc vydat nebo popře-li vůbec, že věc má, omezí se úkon na to, že se takové prohlášení pojme do protokolu (i v případě, je-li vlastnictví povinného nepochybné).

2. 6. Zásahy do nedotknutelnosti obydlí

Omezení práv a svobod je na obecné úrovni věnován čl. 4 Listiny. Ten na prvním místě pojednává o ukládání povinností a v následujících odstavcích hovoří o mezích (základních) práv a svobod. Tak odst. 2 čl. 4 Listiny stanoví, že tyto mohou být za podmínek daných Listinou upraveny pouze zákonem a navazující odst. 3 čl. 4 Listiny dodává, že taková zákonná omezení musí platit pro všechny případy stejně (pakliže splňují stanovené podmínky).

V odst. 4 čl. 4 Listiny je dále upraveno, že omezení práv a svobod nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena, přičemž při používání ustanovení o mezích (základních) práv a svobod musí být vždy šetřeno jejich podstaty a smyslu. Tímto odstavcem je zformulována nejzazší možná míra omezení práv a svobod, kterou lze výstižněji označit též jako spodní mez omezení či omezení omezování. Tato jakási hranice se neuplatňuje automaticky, neboť při omezování práv a svobod je pravidelně zkoumána přiměřenost zásahu nejprve testem proporcionality. K uplatňování principu přiměřenosti nelze než shrnout, že: „... *po identifikaci účelu, pro který má být základní právo omezováno, je třeba zkoumat, zda jde o omezení vhodné a potřebné (nutné) k tomu, aby byl dosažen aprobovaný cíl. Zásah je vhodný, vykazuje-li takovou věcnou souvislost s účelem,*

že dosažení účelu přinejmenším podporuje. Potřebnost zásahu předpokládá, že k dispozici není žádný mírnější (způsobující menší zásah do práva) a přitom stejně vhodný prostředek. A konečně - zásah, tj. omezení základního práva se nesmí vymykat z proporcionálního poměru k významu jím sledovaného cíle, tedy nesmí konkrétního postiženého zatěžovat přehnaně nebo neúnosně (nespravedlivě).“¹¹¹

2. 6. 1. Přípustná omezení dle čl. 12 Listiny

Přidáním dalších dvou odstavců k čl. 12 odst. 1 Listiny ústavodárce výslovně prohlásil za přípustné v určitých oblastech vybrané zásahy do nedotknutelnosti obydlí. Čl. 12 odst. 2 Listiny patří problematice domovní prohlídky a následně odst. 3 čl. 12 Listiny je věnován takzvaným jiným zásahům. Právo na soukromou sféru v prostorové dimenzi tak lze legálně omezit, kdy licenci ke zmíněným zásahům poskytují jak uvedené odstavce čl. 12 Listiny, tak čl. 4 Listiny upravující obecně zákonná omezení (základních) práv a svobod.¹¹² Z uvedeného hlediska se tak jedná o přímé omezení nedotknutelnosti obydlí, neboť vyplývá (přímo) z ústavního pořádku, a to konkrétním vymezením účelů, pro něž je možné nedotknutelnost obydlí prolomit.¹¹³

S ohledem na zvolené téma nezbyvá než (v první řadě) zodpovědět, **pod který odstavec čl. 12 Listiny vybraný úkon exekuce prodejem movitých věcí jako přípustný zásah do nedotknutelnosti obydlí spadá.** Ač mohlo by se zdát, že je odpověď na tuto otázku jednoduchá a jednoznačná, není tomu tak.

Čl. 12 odst. 2 Listiny stanoví, že **domovní prohlídka** je přípustná jen pro účely trestního řízení, a to na písemný odůvodněný příkaz soudce. Nadto je zde konstatováno, že způsob provedení domovní prohlídky stanoví zákon. Výklad tohoto odstavce mohl by být prostý jen co do kontextu trestního práva. Zajímavý je však názor, že domovní prohlídku jako institut je nutno vykládat materiálně. V tomto smyslu lze uvést následující: *„Byť komentované ustanovení jako o možném prolomení svobody obydlí hovoří výslovně jen o domovních prohlídkách, které mají být prováděny pro účely trestního řízení, je třeba jeho dopad v určitých aspektech extendovat i na jiné typy úkonů, prováděné v jiných řízeních, např. v řízení*

¹¹¹ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 289.

¹¹² Tamtéž, str. 332.

¹¹³ Tamtéž, str. 124.

*občanskoprávním, konkrétně při soudním výkonu rozhodnutí a při exekuci vykonávané soudním exekutorem a také ve vykonávacím řízení správním a daňovém.*¹¹⁴

Na podporu uvedeného tvrzení, že čl. 12 odst. 2 Listiny lze vztáhnout na v exekuci prováděný úkon, jakým je prohlídka bytu, sídla a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný své věci umístěny, jakož i soupis movitých věcí na místě samém v širším slova smyslu, je možné přinést paletu shodných rysů s institutem domovní prohlídky přípustné pro účely trestního řízení.

Jak domovní prohlídka, tak prohlídka míst povinného, kde má své movité věci umístěny, a přikročení k soupisu na místě samém (respektive kroky tomu předcházející), jsou projevem orgánů veřejné moci, tj. takových osob, na něž byla státní moc převedena či jim byla propůjčena (na právnickou profesi soudního exekutora byla přenesena moc soudní, dále k pověření vykonavatele soudního exekutora srov. 1. 2. *Vykonavatel soudního exekutora*).

Je výslovně stanoveno (k tomu srov. 1. 1. *Postavení soudního exekutora*), že úkony soudního exekutora se považují za úkony exekučního soudu, a že (není-li upraveno jinak) je soudní exekutor oprávněn vykonat všechny úkony, které se jinak svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu. Nadto je dáno, že při rozhodování činí soudní exekutor úkony, které v řízení o výkon rozhodnutí přísluší soudu prvního stupně. Tím se však nezakládá zcela shodné a rovné postavení soudního exekutora a soudce (soudu) obecně, neboť soudní exekutor je na výsledku především materiálně zainteresován a v exekučním řízení figuruje zásadním způsobem také exekuční soud.¹¹⁵ Tento má stěžejní úlohu, když rozhoduje o pověření soudního exekutora k vedení exekuce a nařízení exekuce. Soudní exekutor pak může započít zjišťovat a zajišťovat majetek

¹¹⁴ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 333. V souvislosti s daňovou exekucí srov. KLÍMA, K. *Listina a její realizace v systému veřejného a nového soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014, 352 s. ISBN 978-80-7478-647-1, str. 175, kde se stanoví, že: „*Daňový exekutor může učinit prohlídku bytu, sídla nebo místa podnikání, popřípadě jiných místností dlužníka, ... Zde je zjevné, že zákonodárce legitimuje exekutory k postupu podobnému při soudci nařízených domovních prohlídkách nebo osobních prohlídkách umožněných orgánům vězeňské správy. Zřetelný nesoulad s ústavními kautelami je zde snadno dovoditelný. Exekutor totiž není profesionálním orgánem veřejné správy represivního charakteru a má takto nejasně stanovené kautely odpovědnosti za způsob, jímž bude tento razantní vyhledávací vstup do soukromých prostor proveden – tedy přiměřeně, šetrně a hlavně účelně. Nelze tedy než i tady konstatovat založení legislativní svévole zákonodárcem.*“

¹¹⁵ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06, str. 2.

povinného nejdříve poté, kdy exekuční soud vydal ono pověření (k tomu srov. úvod kapitoly 1. *Vybrané aspekty exekuce prodejem movitých věcí*). Nejen skrze tuto nezbytnou účast soudu je tak poskytována zaručená ochrana právům a svobodám.¹¹⁶

Srovnatelně lze říci, že domovní prohlídka i vybrané úkony odehrávající se v exekuci prodejem movitých věcí jsou prováděny vždy za určitým cílem (tím lze obecně rozumět splnění vymáhané povinnosti například prostřednictvím zpeněžení sepsaných movitých věcí; konkrétně tak k prohlídce obydlí povinného dojde s cílem provést soupis na místě samém) a sledují určitý účel (v případě exekuce lze hovořit o naplnění účelu vykonávacího řízení jako takového vynutitelností práva), přičemž se orientují na zjištění osob, věcí nebo určitého skutkového děje, aby bylo nalezeno, co dotyčný dobrovolně předložit či poskytnout nehodlá (neboť zpravidla povinný do té doby dobrovolně své závazky řádně neplnil).¹¹⁷

Paralelu podmínky písemného odůvodněného příkazu soudce k domovní prohlídce pro účely trestního řízení lze spatřit ve vydání exekučního příkazu (ten je vydán soudním exekutorem¹¹⁸ na základě jeho posouzení, jakým způsobem bude exekuce provedena), kdy výrok exekučního příkazu ukládající zaplacení peněžité částky, jde-li o provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného, musí mimo jiné obsahovat označení věcí, které mají být prodány, nebo údaj o tom, že mají být prodány všechny podle zákona postižitelné movité věci.

Jistou pochybnost lze ovšem spatřit v náležitém odůvodnění¹¹⁹. Soudní exekutor je sice povinen v exekučním příkazu s ohledem na zásadu přiměřenosti zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný,

¹¹⁶ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 333-334.

¹¹⁷ Tamtéž, str. 333.

¹¹⁸ K tomu srov. nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04, str. 7, kde se Ústavní soud zaobírá pojmem soud v materiálním smyslu a stanoví, že: „... z hlediska práva na spravedlivý proces není nezbytné, aby ve všech případech byl soudem ve smyslu § 36 odst. 2 Listiny výhradně orgán začleněný do soustavy obecných soudů, avšak musí jít o orgán nezávislý, jehož členové disponují nezávislostí a nestranností při svém rozhodování. Dále musí mít nepodmiňovaný přístup ke zkoumání všech relevantních aspektů věci (skutkových i právních) a musí respektovat základní zásady spravedlivého procesu (kupř. zásadu nikdo nesmí být soudcem ve vlastní věci či zásadu slyšeny musí být obě strany), přičemž vykonatelné rozhodnutí již nelze dalším mocenským aktem zvrátit (vymezení soudnictví v materiálním smyslu).“

¹¹⁹ V souvislosti s domovní prohlídkou se k jejímu zdůvodnění vyjádřil Ústavní soud například ve svém nálezu ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96, str. 5, kde uvedl, že se jedná „... o zvlášť závažný zásah do ústavně zaručeného základního práva na domovní svobodu, a proto také rozhodnutí, na jehož základě má být takový úkon proveden, musí být i z tohoto hlediska zvláštní závažnosti přiměřeně a dostatečně zdůvodněn.“ V návaznosti na uvedené pak Ústavní soud upřesnil, jak by takové odůvodnění mělo vypadat.

nepostačuje-li však jeden ze způsobů provedení exekuce k uspokojení oprávněného, lze exekuci v jednom exekučním řízení provést více i všemi zákonem stanovenými způsoby, a to současně nebo postupně. Právní úprava má na paměti princip ochrany povinného, když je stanoveno, že se exekuce ukládající zaplacení peněžité částky provede postupně v exekučním řádu uvedeném pořadí, přičemž prodej movitých věcí povinného je zařazen až na třetí místo ze čtyř vymezených stupňů v závažnosti dotčení práv a svobod povinného (pro srovnání, nejzazším způsobem provedení exekuce by měl být prodej nemovitých věcí, které povinný používá k bydlení sebe a své rodiny). Nicméně uvedené platí toliko v případě, (slovy zákonodárce) nebránili to účelu exekuce (k tomu opětovně srov. úvod kapitoly 1. *Vybrané aspekty exekuce prodejem movitých věcí*).

Ve vztahu k exekuci by platila i druhá věta odst. 2 čl. 12 Listiny, jež ke způsobu provedení domovní prohlídky obecně odkazuje na zákon. Právní úprava vykonávacího řízení v civilních věcech je dvojitá, a to pro vykonávací řízení soudní a vedle toho exekuční, kdy těžiště prvního leží v občanském soudním řádu a druhého v exekučním řádu.

Tolik k materiálnímu výkladu domovní prohlídky dle odst. 2 čl. 12 Listiny. Dle následujícího odst. 3 čl. 12 Listiny mohou být zákonem dovoleny (ve smyslu stanoveny) i **jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí**. To však jen za předpokladu, je-li to v demokratické společnosti nezbytné a pouze ve vyjmenovaných případech. Jiné zásahy tak mohou být na základě uvedeného připuštěny z důvodu ochrany života nebo zdraví osob, ochrany práv a svobod druhých anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku.¹²⁰ Ospravedlňujícím je rovněž plnění úkolů veřejné správy, pakliže je obydlí užíváno také pro podnikání nebo provozování jiné hospodářské činnosti.

Určením minimální úrovně právní síly předpisu, kterým se vybraný zásah do nedotknutelnosti obydlí umožňuje, na (běžný) zákon (k tomu srov. čl. 4 odst. 2 Listiny), se vylučuje možnost, aby takové zásahy byly dovoleny širokým spektrem právních předpisů. Omezující právní norma musí být dostatečně určitá a jasná, kdy důvod, účel i hranice omezení by měly být snadno seznatelné. Dané požadavky

¹²⁰ Čl. 8 Úmluvy ve výčtu sledovaných účelů, pro něž jsou zásahy přípustné, vedle toho uvádí hospodářský blahobyt země a ochranu morálky. V širším smyslu pojímané právo na soukromí (jeho různé aspekty) je tedy z hlediska účelu omezení omezené různými cíli. WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 287, 335.

na kvalitu normy ve formálním i materiálním smyslu pak splňuje právě právní předpis ve formě zákona. Přípuštění zásahů do práv a svobod je natolik zásadním jevem, že je zde zakotvena výhrada zákona. Požadavek zákonné úpravy je především zdůvodňován demokratickým principem a vedle toho konceptem materiálního právního státu.¹²¹ Uvedené lze aplikovat rovněž na komentovanou problematiku, když již výše bylo shrnuto, že právní úprava exekučního řízení vychází z exekučního řádu a subsidiárně občanského soudního řádu, čímž je podmínka zákonné úpravy jako podkladu pro omezení nedotknutelnosti obydlí naplněna.

V případě čl. 12 Listiny lze dokonce hovořit o kvalifikované výhradě zákona, neboť v Listině samotné jsou stanoveny limity pro omezování nedotknutelnosti obydlí v podobě výčtu sledovaných účelů, jimž (jemuž) má dané omezení sloužit. Lze tedy v návaznosti na uvedené dodat, že: „... *Listina nejen vyžaduje, aby k omezení základního práva (stanovení mezí) došlo zákonem, nýbrž z kontextu celého ústavního pořádku plyne požadavek (výkladové pravidlo celistvosti ústavního pořádku), aby omezující zákon včetně jeho aplikace a interpretace byly úzce propojeny s konkrétní situací, aby sloužily Listinou stanoveným účelům, resp. aby byly použity jen určité prostředky.*“¹²²

Vykonávací řízení jako druh civilního procesu slouží tomu účelu, aby byl naplněn jeden z podstatných znaků práva, a totiž jeho vynutitelnost. Skrze sledovaný cíl vykonávacího řízení jako takového pak lze odvodit i v exekučním řízení jistou nevyhnutelnost omezení práv a svobod jednoho, jež jsou uskutečněna s cílem zaručit ochranu práv a svobod druhého, kdy uvedené lze dozajista považovat za souladné s principy demokracie. Podmíněním zásahů nezbytností v demokratické společnosti se apeluje již na zákonodárce, aby při tvorbě právních předpisů byly poměřovány všechny ústavní principy příznačné pro demokratický právní stát.¹²³

¹²¹ V této souvislosti lze k požadavku zákona jako základu pro možné omezení práv a svobod dále uvést, že: „*Jeho důvodem je znemožnit exekutivě realizaci vlastních představ o tom, jak a jak mnoho lze omezit základní práva. Tím, že toto oprávnění bylo uděleno demokraticky legitimovanému parlamentu, má být zajištěno, že k omezení základních práv dojde až po demokratickém parlamentním diskursu a navíc získává omezení základního práva i následnou demokratickou zpětnou vazbu.*“ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6, str. 128, 287.

¹²² Tamtéž, str. 128.

¹²³ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 146-147.

Vybrané úkony prováděné v exekučním řízení tak mohou být a v praxi jsou pokládány za typicky jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí¹²⁴, uskutečňované za účelem ochrany práv a svobod druhých. I v tomto případě by však mělo platit obecné tvrzení, že se jedná o přípustné zlegalizované výjimky, jež v žádném případě nemají být pravidlem či zcela běžným (ba dokonce nadužívaným) institutem.¹²⁵

2. 6. 2. Pohled Evropského soudu pro lidská práva

Z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že zásahem do práv a svobod může být například již existence samotné legislativy, jednání orgánů veřejné moci nebo konkrétní rozhodnutí vnitrostátního soudu. Nicméně jen některé z těchto mohou představovat takový zásah, jenž bezprostředně útočí na zájmy chráněné čl. 8 Úmluvy způsobem, kdy toto omezení nelze považovat za ospravedlnitelné. Přitom je dáno za povinnost stěžovateli, aby prokázal, že k takovému zásahu došlo, a to do té míry, aby o tom Evropský soud pro lidská práva přesvědčil nad rozumnou pochybnost. Kdo je jeho autorem, je důležité zodpovědět s ohledem na přičitatelnost zásahu vůči smluvní straně, tj. danému státu. V této souvislosti lze říci, že je vyvozováno z praxe štrasburského soudu, že státu je přímo přičitatelné jednání veškerých jeho veřejných orgánů. Pakliže stěžovatel splní svou výše předestřenou povinnost, důkazní břemeno je pak přeneseno na stát, aby ten dokázal, že se o porušení čl. 8 Úmluvy nejedná.¹²⁶

Státu je v takovém případě kladeno za úkol prokázat, že existuje zákonný podklad, na základě kterého k zásahu došlo, a to za legitimním účelem (taxativní výčet chráněných zájmů a sledovaných cílů je dán druhým odstavcem čl. 8 Úmluvy, kdy tyto jsou natolik zvláště důležitými, aby mohly převážit zájem jednotlivce), když třetím kritériem je pak nezbytnost takového zásahu v demokratické společnosti.

¹²⁴ Prohlídku povinného dle ust. § 325a o. s. ř. v exekuci prodejem movitých věcí jako příklad přípustného zásahu do nedotknutelnosti obydlí dle čl. 12 odst. 3 Listiny uvádí kupříkladu KLÍMA, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3, str. 1060. Za judikatorní příklad lze uvést rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kse0 1/2011-109 (-114), ve kterém se uvádí, že: „... průlom do nedotknutelnosti obydlí je legitimován ochranou práv a svobod druhých, jelikož smyslem výkonu rozhodnutí je splnění povinnosti, uložené vykonatelným rozhodnutím za situace, kdy tak neučiní povinný dobrovolně. Jde proto o využití prostředků donucení veřejnou mocí za účelem ochrany práv oprávněných, kterým v podmínkách právního státu není dovoleno brát právo do vlastních rukou.“

¹²⁵ PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář*. 2. díl. *Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2, str. 146-147.

¹²⁶ KMEC, J., KOSAR, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 881-882.

Opření o právní předpis a podřazení pod některý z vyjmenovaných relevantních a dostatečných důvodů omezení nečiní větší obtíže, situaci však může zkomplikovat dokazování přiměřenosti. Ta v sobě zahrnuje naléhavost společenské potřeby, jež je na vnitrostátním uvážení, nicméně toto musí ctít hodnoty demokratické společnosti obsahující též toleranci a velkorysost. Jen úplné naplnění **podmínky legality, legitimacy a proporcionality** může vést k závěru o tom, že zásah je v souladu s Úmluvou.¹²⁷

Česká vnitrostátní úprava nedotknutelnosti obydlí v čl. 12 Listiny jako přípustné prolomení této svobody explicitně uvádí domovní prohlídku pro účely trestního řízení. Evropský soud pro lidská práva s ohledem na znění čl. 8 Úmluvy k uvedenému rozhodovací činností dospěl, když uznal, že **v trestním řízení** je nezbytné pro obstarání některých důkazů učinit i prohlídku domu či jiných prostor.¹²⁸ Nadto dokonce judikoval, že není v rozporu s čl. 8 Úmluvy, pakliže je dána žalobci možnost domáhat se **v rámci civilního řízení** zabavení věci nacházející se u žalovaného.¹²⁹ Nicméně i pro omezení nedotknutelnosti obydlí za účelem provedení domovní prohlídky musí platit výše představená trojice obecných podmínek.

Zda byla prohlídka provedena jako zásah nezbytný v demokratické společnosti, Evropský soud pro lidská práva vyvozuje též ze skutečností, zda existují účinné a odpovídající záruky proti zneužití takového institutu, které jednotlivci poskytují jak příslušná zákonná úprava, tak samotná praxe (zpravidla se jedná o možnost soudního přezkumu a podmínku předchozího souhlasu soudce k takovému zásahu).¹³⁰ Pro posouzení přiměřenosti dané prohlídky se soud ve Štrasburku zabývá s přihlédnutím ke skutkovým okolnostem každého jednotlivého případu například následujícími kritérii: na základě jakého odůvodnění byl příkaz k prohlídce vydán, jak byl vymezen obsah a rozsah takového příkazu/souhlasu k prohlídce, jakým způsobem byla prohlídka provedena, zda byly na místě přítomny nezávislé třetí osoby či též jaký dopad měla domovní prohlídka na dotčené osoby

¹²⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 882-884.

¹²⁸ K tomu srov. například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Buck proti Německu, 2005, (§ 45).

¹²⁹ K tomu srov. například rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Chappell proti Spojenému království, 1989.

¹³⁰ K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Funke proti Francii, 1993, (§ 57), Buck proti Německu, 2005, (§ 46), Smirnov proti Rusku, 2007, (§ 44).

(zejména na jejich pověst a zaměstnání), přičemž ve vztahu k trestnímu řízení jsou zkoumány rovněž faktory jako závažnost trestného činu a důvodnost podezření.¹³¹

Co do kvality příkazu anebo souhlasu k domovní prohlídce z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že tyto by neměly být formulovány příliš široce, neboť v tom lze spatřovat takový nedostatek konkrétnosti, jež neumožňuje minimalizaci zásahu do práv a svobod jednotlivce. Pokud jsou však důvody pro to, aby formulace byla širší, musí být tato dostatečně určitá, aby bylo možno posoudit, že zásah byl oprávněný a nedošlo k překročení pravomocí.¹³² Pro soulad s čl. 8 Úmluvy není možné zásah ospravedlnit dobrou vírou, když tento případ se objevil například ve věci Keegan proti Spojenému království, kde „... *policie obdržela příkaz k domovní prohlídce podezřelé osoby na adrese, kde již šest měsíců žili jiní nájemníci. Po násilném vniknutí do domu si chybu rychle uvědomila a omluvila se. Přesto Soud [tj. Evropský soud pro lidská práva] shledal porušení čl. 8 [Úmluvy], protože policie si měla z příslušných registrů předem zjistit, kdo na adrese v dané době bydlí, což neučinila*“.¹³³ U samotného provedení prohlídky se pak zjišťuje míra intenzity zásahu a její ne/překročení nad přípustnou úroveň, ne/přijetí zvláštních opatření pro ochranu osob (kupříkladu v souvislosti s profesním tajemstvím) a ne/způsobení negativních následků. Přitom platí, že při hodnocení proporcionality konkrétního omezení domovní svobody je vždy nutno vážit příslušné faktory jednotlivě i v jejich souhrnu, ve prospěch i neprospěch, přičemž závěr o ne/přípustnosti zásahu lze učinit teprve po posouzení celého daného případu.¹³⁴

2. 6. 3. Příklady nepřipustných zásahů dle Nejvyššího správního soudu

Nezbývá než zodpovědět, **kdy (za jakých okolností) se z přípustného omezení domovní svobody stane nepřipustný zásah do nedotknutelnosti obydlí.** K hledání odpovědi poslouží vybrané příklady z judikatury, jež se k dané problematice vztahují. Pro výstižné poukázání na negativní skutečnosti, které se

¹³¹ K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Smirnov proti Rusku, 2007, (§ 44), Iliya Stefanov proti Bulharsku, 2008, (§ 38).

¹³² K tomu srov. například rozsudky Evropského soudu pro lidská práva Smirnov proti Rusku, 2007, (§ 47-8), Iliya Stefanov proti Bulharsku, 2008, (§ 41), Tamosius proti Spojenému království, 2002.

¹³³ K tomu srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Keegan proti Spojenému království, 2006, (§ 33-4). KMEC, J., KOSAR, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 926.

¹³⁴ Tamtéž, str. 925-927.

mohou v praxi exekutorských úřadů odehrávat, byla zvolena (anonymizovaná) rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného ve věcech kárné odpovědnosti soudních exekutorů, neboť tyto stupněm závažnosti již výrazně překračují běžné stížnosti na postup soudních exekutorů, a přitom však ještě nemají zcela jednoznačný zásadní přesah do trestního práva, kde by k trestní odpovědnosti soudního exekutora a jeho zaměstnanců bylo nutno věnovat nejlépe zcela samostatný prostor.

Tak za první příklad poslouží rozbor **rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299**. Nejvyšší správní soud zde rozhodl jako soud kárný o návrhu ministra spravedlnosti na zahájení kárného řízení proti soudní exekutorce exekutorského úřadu. Soudní exekutorce kárný žalobce svým návrhem kladl za vinu, že spáchala skutky, kterými měla závažně porušit povinnosti stanovené právním předpisem, a dopustit se tak kárného provinění podle exekučního řádu, přičemž v této souvislosti vyslovil názor, že projednávaná věc má dle jeho mínění širší dosah a předjímané rozhodnutí soudu bude mít judikatorní význam pro obecnou praxi exekucí prodejem movitých věcí.

Kárná provinění byla spatřována ve třech rovinách skutečností, kdy na prvním místě byl popsán skutek spočívající v tom, že kárně obviněná prostřednictvím svých zaměstnanců v rozporu s právními předpisy prováděla soupis a zajištění movitých věcí v bytě rodičů povinného (tedy nikoli v bytě povinného), přestože se zde povinný nezdržoval a nenacházely se zde žádné jeho věci, přičemž zaměstnanci soudní exekutorky neměli důvod domnívat se, že se jedná o byt povinného a mohou zde být umístěny jeho movité věci. Přes uvedená fakta byl do bytu rodičů povinného (tedy skutečných obyvatel předmětného obydlí a vlastníků movitých věcí zde se nacházejících) zjednan přístup a bez ohledu na jejich odpor počali zaměstnanci soudní exekutorky sepisovat a zajišťovat jejich movité věci (čímž i pro případ, domnívali-li by se zaměstnanci soudní exekutorky, že se jedná o movité věci povinného, nerespektovali odmítnutí osob, jež mají movité věci u sebe, tyto vydat).

Co do skutkového stavu věci bylo zjištěno, že rozhodnutím příslušného městského úřadu (časově v minulosti před zahájením exekuce) byl povinnému zrušen údaj místa trvalého pobytu na adrese bytu jeho rodičů a současně mu byla přidělena adresa úřední.¹³⁵ Exekuce proti povinnému byla nařízena k uspokojení pohledávky

¹³⁵ „Z odůvodnění rozhodnutí plyne, že povinnému zaniklo užívací právo odvozené z titulu rodinného práva poté, co trvale opustil společnou domácnost. Povinný se v místě bydliště nezdržoval 6 let, neměl

oprávněného, přičemž jejím provedením byl pověřen soudní exekutor exekutorského úřadu. Již tento požádal soud o ustanovení opatrovníka povinnému z důvodu jeho neznámého pobytu. Zánikem funkce tohoto soudního exekutora byla věcí pověřena kárně obviněná, jež vydala exekuční příkaz na prodej movitých věcí povinného.

Soudní exekutorka se ve vztahu k obydlí povinného vyjádřila v tom smyslu, že určité zjištěné informace nasvědčovaly možnosti, že se povinný zdržuje v místě bytu rodičů. Za tyto označila takové, jež plynuly z usnesení o nařízení exekuce¹³⁶, výpisu z živnostenského rejstříku a zprávy České pošty, kdy nadto byl na předmětnou adresu k ověření vyslán zaměstnanec exekutorského úřadu. Na místě samém tento nabyl podezření (na základě označení poštovní schránky rodinným příjmením a zastížením obou rodičů povinného), že se může jednat o místo, kde má povinný své movité věci umístěny, a tomu pak odpovídaly následující kroky. Zaměstnanec exekutorského úřadu požádal o možnost vstoupit do bytu rodičů, což matka povinného umožnila.¹³⁷ Situace se však změnila, když se dostavil otec povinného a vyzval zaměstnance exekutorského úřadu k opuštění bytu. K otázce nedotknutelnosti obydlí lze k uvedenému říci, že nedošlo k nepřijatelnému zásahu, neboť nejprve bylo dovoleno do obydlí vstoupit po udělení souhlasu toho, kdo v něm bydlí, přičemž po vyzvání k odchodu takto zaměstnanec exekutorského úřadu učinil a dále zde nesetřval.

Vyhrocený děj demonstruje přivolání vykonavatele soudní exekutorky, aby se mohlo započít s úkony na místě samém (dle protokolu o soupisu movitých věcí trval celkový úkon od 11:20 hod do 17:58 hod) a vícekráté oslovení Policie České republiky k poskytnutí součinnosti. Za přispění Policie České republiky byl zjedнан přístup do bytu rodičů povinného, přičemž následně byl byt zaměstnanci exekutorského úřadu opuštěn, aby ti přesto následně počali s opětovným zjednáváním přístupu do předmětného bytu. Závěrem rodiče souhlasili se vstupem

tam osobní věci ani majetek a bydlí jinde, což bylo prokázáno i tím, že si písemnosti do vlastních rukou přebírá na jiné adrese.“ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299 (-303).

¹³⁶ Zde uvedená adresa trvalého pobytu povinného však byla změněna na adresu městského úřadu opravným usnesením soudu (časově však až po provedení úkonů na místě samém).

¹³⁷ K tomu matka povinného uvedla, že ho do bytu vpustila dobrovolně, neboť prokázal, že jde vykonávat exekuci. Zaměstnanec exekutorského úřadu do příchodu otce povinného ve věci nečinil žádné úkony, což matka povinného popsala slovy, že v době, kdy byl tento v bytě sám (ve smyslu bez vykonavatele soudní exekutorky), tak odhodil věci ze stolu, položil si tam svoje papíry a čekal na jejího manžela (otce povinného). Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299 (-310).

do jejich obydlí bez asistence zámečnické služby (s tím, že namísto povinného dokonce uhradili část dlužné částky a nadto byl sjednán splátkový kalendář).

Lze připustit, že jisté indicie mohly vést zprvu k závěru, že existuje možnost, že by se v bytě rodičů povinného tento mohl zdržovat a mohly se zde nacházet jeho movité věci. S takovým názorem však nelze souhlasit (do té míry), když nebyly vzaty v úvahu další skutečnosti, na rozdíl od domněnek tyto postavené najisto. Zásadní informace byly seznatelné jak z exekučního spisu (rozhodnutí městského úřadu o zrušení trvalého pobytu povinného na adrese rodičů povinného, žádost o ustanovení opatrovníka povinnému z důvodu jeho neznámého pobytu či přípis České pošty, ze kterého vyplývalo, že si povinný na dané adrese nepřebíral své zásilky), tak zjištěné a potvrzené na místě samém (zejména výpověď rodičů povinného a k tomu předložené důkazy, výpověď příslušníka Policie České republiky, který sdělil, že je povinný v celostátním pátrání).

Nebylo prokázáno, že by bylo provedeno doplňující šetření ke zjištění, zda se povinný na dané adrese zdržuje (například vyslechnutím svědků ze sousedství), přičemž pro takovou možnost nesvědčily ani na místě samém dostupné podklady (kupříkladu listinné důkazy či přímo umístěné movité věci ve vlastnictví povinného). S ohledem na výše podané informace tak Nejvyšší správní soud došel k tomu závěru, že zaměstnanci exekutorského úřadu měli mít postaveno najisto, že se povinný v bytě svých rodičů nezdržuje a jeho věci zde nejsou umístěny (jinými slovy pak lze říci, že neměli dostatečné množství důkazů pro opačný závěr). Za takové situace byli zaměstnanci soudní exekutorky povinni nečinit žádné další úkony a opustit byt, jelikož se jednalo o obydlí třetích osob, v němž za daných okolností nebylo možno vést úkony mobiliární exekuce. Ve vztahu k domovní svobodě se tak dozajista jednalo o neoprávněné setrvání v obydlí jiného (ledaže by bylo možné rozumět jednání rodičů povinného jako udělenému souhlasu), pakliže se nelze přiklonit již k tomu, že (opakované) zjednávání přístupu k bytu rodičů povinného bylo bez právního důvodu.

Kárný senát tak na základě uvedeného shrnul, že: „... při výkonu mobiliární exekuce byla porušena povinnost uvedená v § 36 odst. 3 exekučního řádu, podle něhož nelze vést exekuci proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, povinnost uvedená v § 58 odst. 1 exekučního řádu, podle něhož lze exekuci provést jen způsoby uvedenými v tomto zákoně, a v neposlední řadě povinnost uvedená v článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož lze státní moc

uplatňovat v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví. Na základě shora uvedeného je rovněž nepochybné, že došlo k porušení § 325a, § 326 odst. 2 o. s. ř. a § 55 vyhlášky č. 37/1992 Sb. ve spojení s § 11 vyhlášky č. 418/2011 Sb. [sic!].“¹³⁸

Ačkoli bylo výslovně konstatováno, že se komentovaný skutek pod prvním bodem návrhu na zahájení kárného řízení stal, Nejvyšší správní soud soudní exekutorku viny zprostil, neboť nebylo prokázáno, že by tento skutek spáchala kárně obviněná. Ke kárné odpovědnosti bylo poukázáno, že se musí jednat o zaviněné jednání soudní exekutorky. Kárný senát proto uzavřel, že ve vztahu k formulaci skutku¹³⁹ nebylo prokázáno, že by sama soudní exekutorka zaviněně závažně či opětovně porušila své právní povinnosti.

Citované rozhodnutí Nejvyššího správního soudu se v otázce kárné odpovědnosti zcela odlišuje od **rozhodnutí** téhož soudu **ze dne 26. 1. 2012, č. j. 11 Kseo 5/2009-99**, ve kterém byl zaujat postoj objektivní odpovědnosti soudního exekutora za činnost jeho exekutorského úřadu. V této věci byl v řízení o odvolání kárně obviněného soudního exekutora proti rozhodnutí kárné komise Exekutorské komory České republiky projednáván skutkově obdobný případ jako již výše popsany. Odvolání bylo kárným soudem zamítnuto, čímž došlo s ohledem na zásadu zákazu *reformationis in peius* k potvrzení uděleného napomenutí jako jednoho z opatření, jež lze v kárném řízení uložit. I v tomto případě tak byl proveden soupis a nadto zajištění movitých věcí, které nebyly ve vlastnictví povinného, a to v místě, které nebylo jeho obydlím, nýbrž jeho rodičů. Tak se stalo i přesto, že bylo předloženo rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu povinného na předmětné adrese a tuto skutečnost potvrdili jak rodiče povinného a další svědci, tak i samotný povinný, jenž se do místa úkonu následně dostavil.

Nejvyšší správní soud záhy přiznal zásadní rozpornost v řešení právní otázky kárné odpovědnosti v jiném svém **rozhodnutí**, a to **ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109**, avšak vzhledem k tomu, že se v rámci Nejvyššího správního soudu nepředpokládá žádný sjednocovací mechanismus (jak soud uvedl), nezbylo kárnému senátu než se přiklonit k jednomu z dříve vyslovených názorů. Tak v projednávané

¹³⁸ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299 (-309).

¹³⁹ K tomu srov. níže uvedené rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109 (-115), kde Nejvyšší správní soud uvedl, že vycházel nikoliv z doslovného znění návrhu kárného žalobce, avšak provedl určitou formulační úpravu, přičemž tuto učinil s přesvědčením, že totožnost skutku zůstala zachována.

věci bylo vycházeno z argumentace judikátu založeného na objektivní (a nikoli subjektivní) odpovědnosti soudního exekutora. V této souvislosti Nejvyšší správní soud uvedl, že: „*Celá koncepce činnosti soudních exekutorů je totiž založena na tom, že se jedná o „monokraticky“ koncipované orgány veřejné moci, kde je odpovědností exekutora, koho zaměstnává, jakým způsobem si tyto pracovníky vybírá, jak je školí a organizuje jejich práci (viz zejména § 13 exekučního řádu). V daném případě má však soud za postaveno najisto, že se [soudní exekutor] JUDr. V. od činnosti svých zaměstnanců nikterak nedistancoval a nepovažoval je za excesivní, nýbrž že naopak jejich práci hájil a jen pro případ, že by v provádění soupisu majetku u rodičů povinné byla shledána protizákonnost, namítal, že tento byl učiněn bez jeho vědomí.*“¹⁴⁰ Co do skutkového stavu věci rovněž zde došlo k soupisu movitých věcí v bytě rodičů povinné (vedle toho však též ve skutečném obydlí povinné), ačkoli bylo předem bezesporu známo, že se v daném místě povinná nezdržuje (kromě běžných návštěv rodičů) ani zde nemá umístěny své věci. Kárný senát proto soudního exekutora uznal vinným a uložil mu kárné opatření ve formě napomenutí.

K vyřešení protichůdnosti v rozhodnutích Nejvyššího správního soudu ohledně kárné odpovědnosti soudních exekutorů přispěl zákonodárce zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jenž s účinností od 1. 1. 2013 stanovil, že za (též závažný) kárný delikt soudního exekutora se považuje i jednání, kterého se dopustil jeho zaměstnanec.¹⁴¹ Tímto tak došlo k průlomovému zakotvení objektivní odpovědnosti soudních exekutorů.

Bohatým rozhodnutím co do podrobného popisu skutků kárně obviněné soudní exekutorky jest **rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2013, č. j. 15 Kse 9/2012-137**, kterým byla tato uznána vinnou kárným proviněním, když závažným způsobem a opakovaně porušila své povinnosti při výkonu exekuční činnosti stanovené právním předpisem. Za takové jí byla uložena pokuta ve výši 2.000.000,- Kč. Soudní exekutorce bylo mimo jiné kladeno za vinu, že:

- exekuce byla vedena nátlakem na třetí osoby (pod pohrůžkou, že budou zabaveny a odvezeny jejich movité věci, přitom tyto z vyvolané obavy následně dluh namísto povinného uhradily),

¹⁴⁰ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109 (-115).

¹⁴¹ K tomu srov. ust. § 116 odst. 4 písm. b) a odst. 5 písm. b) e. ř.

· byl prováděn soupis majetku prokazatelně náležející třetí osobě (v bytě, v němž povinný prokazatelně nebydlel, a to přestože byla třetí osobou v bytě se nacházející sdělena adresa povinného, či v bytě, kde pověřený zaměstnanec nijak nezkoumal, zda povinný má na uvedené adrese své věci umístěny),

přičemž soudní exekutorka se k vytýkanému vyjadřovala v tom smyslu, že vniknutí do bytu a soupis na místě samém jsou vždy postupy emočně vypjaté, kdy taková situace se může jevit jako tvrdá, nicméně bez určitého odstupů a tvrdosti se však dle jejího názoru nelze obejít. V tomto ohledu dále uvedla, že privatizací exekuce zákonodárce sledoval, aby byl vyvíjen větší nátlak na povinné. Dle mínění soudní exekutorky vybočování z mezí stanovených zákonem není v rámci exekuční činnosti ojedinělým jevem a považuje takový přístup za obecně přijímaný model. K zaměstnání vykonavatele zmínila, že tento nesmí podléhat soucitu a pochybovat o oprávněnosti svého poslání. Mimo jiné pak dále uvedla, že na stížnosti si soudní exekutor musí zvyknout, kdy většinu z nich považuje za neopodstatněnou. V odůvodnění Nejvyššího správního soudu tak s ohledem na argumentační linii kárně obviněné bylo konstatováno, že: *„Zcela jistě se lze ztotožnit s tím, že exekutor má v rámci svých pravomocí postupovat důsledně a snažit se o vymožení plnění – ale na povinném, nikoli však požadovat, a to pod psychickým nátlakem takové plnění na osobách třetích. Není pochyb o tom, že smyslem exekuce je uspokojit nárok oprávněného, zcela jistě není třeba obhajovat povinného, který vlastním přičiněním se do postavení dlužníka dostal, lze tak však činit pouze zákonem přípustným způsobem, a ne jakkoliv.“*¹⁴²

Ve vztahu k právnickým osobám¹⁴³ lze za příklad uvést **rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2016, č. j. 15 Kse 9/2015-54**, kterým byla kárně obviněnému soudnímu exekutorovi uložena pokuta ve výši 50.000,- Kč za jeho kárné delikty v právním posouzení věci obdobné výše uvedeným případům. Kárně obviněný byl uznán vinným tím, že zaměstnanci jeho exekutorského úřadu bez vyžádání součinnosti od třetí osoby a bez jejího souhlasu

¹⁴² Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2013, č. j. 15 Kse 9/2012-137 (-152).

¹⁴³ K tomu srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Société Colas Est a další proti Francii, 2002, (§ 41), kde se uvádí, že: *„Stavě na dynamické interpretaci Úmluvy Soud se domnívá, že nastal čas rozhodnout, že za jistých okolností práva garantovaná čl. 8 Úmluvy mohou být vyložena jako zahrnující právo na respektování registrovaného sídla společnosti, jejich poboček či jiných obchodních prostor.“* K této otázce viz dále např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Association for European Integration and Human Rights a Ekimdzhiiev proti Bulharsku, 2007, (§ 60). KMEC, J., KOSAR, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3, str. 876.

si zjednali přístup do nemovité věci v jejím vlastnictví, kdy nebylo zjištěno, že by k této povinnému svědčilo jakékoli právo nebo tuto užíval, přičemž na předmětném místě došlo k soupisu movitých věcí, jež nepatřily povinnému (nadto tyto nebyly vydány třetí osobou dobrovolně). U sepsaných movitých věcí došlo rovněž k jejich zajištění, ačkoli byly součástí věci hlavní, čímž byla tato znehodnocena a byl znemožněn její následný provoz.

Ač skutkové okolnosti byly v průběhu daného exekučního řízení dosti spletité, co do místa určení prováděných úkonů se soudní exekutor vyslovil v tom smyslu, že neměl pochybnosti o tom, že zde je možné provést soupis movitých věcí.¹⁴⁴ Tento názor ovšem nikterak nesdílel Nejvyšší správní soud, když uzavřel, že se jednalo o neoprávněný vstup a došlo k závažným pochybením. K těmto kárný soud konstatoval, že inkriminovaný postup považuje za excesivní a neobhajitelný, kdy takový je plně přičitatelný soudnímu exekutorovi, neboť jeho zaměstnanci byli přímo pověřeni k vytýkanému jednání a jako takové bylo následně kárně obviněným také schváleno a dokonce považováno za správné.

2. 6. 4. Postoj Ústavního soudu k uvedeným příkladům

V návaznosti na rozhodnutí rozebraná v předchozí podkapitole budou níže představena stanoviska Ústavního soudu k rozhodovací činnosti Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného ve věcech kárné odpovědnosti soudních exekutorů, kde předmětná rozhodnutí přijatá v rámci kárných řízení byla napadena ústavní stížností u Ústavního soudu.

Proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2012, č. j. 11 Kse 5/2009-99, byla kárně obviněným soudním exekutorem podána ústavní stížnost, o níž Ústavní soud rozhodl usnesením ze dne 10. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1126/12, tak, že ji odmítl. Ústavní soud zde neshledal žádné pochybení, které stěžovatel namítal, kdy k tomu vyjádřil, že se Nejvyšší správní soud věcí zabýval řádně a své rozhodnutí adekvátně odůvodnil. Ústavní soud nadto poukázal na svou ustálenou judikaturu k nedotknutelnosti obydlí¹⁴⁵, kde je vyzdvihován význam, jenž je této

¹⁴⁴ Soudní exekutor uvedl, že k prověření stavu nemovité věci vyslal na místo své zaměstnance, kteří došli k závěru, že v místě není označen vlastník ani provozovatel nemovité věci, tato je oplocena a uzamčena, přičemž demonstrováním násilného lomcování vstupními vraty došlo k ověření, že zde chybí zabezpečovací systém. Z exekučního spisu ovšem vyplynulo, že si kárně obviněný byl vědom, kdo je vlastníkem předmětné nemovité věci, a to na základě údajů z katastru nemovitostí. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2016, č. j. 15 Kse 9/2015-54 (-57, -59).

¹⁴⁵ K tomu viz například nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09.

svobodě nutno přisuzovat. Výslovně pak zmínil, že je povinností soudního exekutora v přiměřeném rozsahu zjistit, zda se při provádění úkonů mobiliární exekuce skutečně jedná o takové místo, kde má povinný své movité věci umístěny.¹⁴⁶

Stejně tak odmítl Ústavní soud ústavní stížnost jako návrh zjevně neopodstatněný podaný soudním exekutorem proti rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kse 1/2011-109. Ústavní soud nicméně v tomto případě svým usnesením ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 2069/12, zhodnotil názor Nejvyššího správního soudu o otázce objektivní odpovědnosti soudních exekutorů tak, že vyslovil, že podústavní právo bylo vyloženo racionálně obhajitelným způsobem a toto rozhodnutí bylo dostatečně objasněno (i vzhledem k tomu, že se jednalo o v té době rozpornou oblast), a přiklonil se tak rovněž k názoru považující odpovědnost soudních exekutorů za objektivní.¹⁴⁷

V usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2408/13, Ústavní soud opětovně potvrdil, že kárná odpovědnost soudních exekutorů je odpovědností objektivní, tedy zahrnuje rovněž odpovědnost za jednání zaměstnanců soudních exekutorů i v takových případech, kdy se soudní exekutor na místě samém úkonů neúčastní (tj. ke kárné odpovědnosti tak není třeba zavinění). Uvedl, že považuje napadené rozhodnutí kárného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2013 č. j. 15 Kse 9/2012-137, za srozumitelné, odůvodněné a především ústavně konformní. Ústavní soud se následně zaobíral výší uložené pokuty za kárné provinění, když konstatoval, že došlo k posouzení jak okolností svědčících ve prospěch soudní exekutorky, tak v její neprospěch. S ohledem na skutečnost, že se soudní exekutorce nepodařilo prokázat porušení jejích ústavně zaručených práv a svobod, Ústavní soud její stížnost odmítl.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1126/12.

¹⁴⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 2069/12.

¹⁴⁸ Usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2408/13.

Závěr

V první části diplomové práce byl podán svébytný výklad k exekuci prodejem movitých věcí pro ukotvení zvolené problematiky a osvojení konkrétní příslušné právní úpravy. Na samý počátek této části byl nejprve vložen stručný popis exekučního řízení, a to s poukázáním na obecné zásady, jež zde mají svůj vliv a význam. Tak bylo učiněno z toho důvodu, aby byly osvětleny základní principy vybraného vykonávacího řízení. Charakteristický znak exekučního řízení představuje osoba soudního exekutora, již stát pověřil exekutorským úřadem. Soudní exekutor jako soukromý subjekt vykonává moc, jež jinak přísluší soudům, a vystupuje tak při výkonu své činnosti jako orgán veřejné moci (úřední osoba). Pro nesporně důležitou funkci, kterou tato fyzická osoba vykonává, bylo u této proto objasněno, jaké je její poslání a postavení.

Soudní exekutor řídí činnost exekutorského úřadu, který jeho jménem plní všechny úkoly potřebné k řádnému výkonu exekuční činnosti. Na místě samém tváří k úkonům, jež se zde odehrávají, se však soudní exekutor osobně ocitne zřídka. Za tímto účelem soudní exekutor zaměstnává zaměstnance, kteří za stanovených podmínek a ve stanoveném rozsahu mohou vystupovat jeho jménem za jeho úřad. Tak typicky osobou, jež se nalézá na místě úkonů exekuce prodejem movitých věcí za účelem jejich provedení, je vykonavatel soudního exekutora. Neboť tato postava má zásadní úlohu v rámci exekučního řízení a je v přímém styku s povinným i třetími osobami, patřil této následující úsek práce.

Vykonavatele může soudní exekutor pověřit prováděním úkonů, které ve výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu provádí soudní vykonavatel. Dále tak bylo zpracováno, jaké úkony v rámci exekuce prodejem movitých věcí je vykonavatel soudního exekutora oprávněn provést, přičemž ve výčtu samozřejmě nechyběl úkon prohlídky místností povinného, jako krok před přistoupením k soupisu movitých věcí a jejich případnému zajištění. Se zřetelem k oprávněním vykonavatele soudního exekutora a soudního vykonavatele (a jeho již dovozený status úřední osoby) byla dále rozebrána otázka postavení vykonavatele soudního exekutora jako úřední osoby (ve smyslu trestního zákoníku), jež se v minulosti jevila spornou. Tak bylo výsledně zdůrazněno, že je již postaveno najisto, že vykonavatel soudního exekutora požívá zvýšené ochrany a současně však je nositelem zvýšené

trestní odpovědnosti jakožto úřední osoba, což vedlo k žádoucímu sjednocení rozhodovací praxe soudů a upevnění právní jistoty a předvídatelnosti práva.

Následující kapitola byla věnována aspektům exekuce prodejem movitých věcí ve vztahu k obydlí, jež byly souhrnně označeny jako předpoklady pro soupis na místě samém. Zprvu bylo vyloženo, na jakých místech je možné provést úkon soupisu movitých věcí povinného. Těmi jsou zjednodušeně řečeno všechna taková místa, kde má povinný své movité věci umístěny. Bylo podáno, jak lze dojít k určení, zda se jedná o byt, sídlo nebo jinou místnost povinného, a jak tuto domněnku potvrdit. Tuto pasáž lze pokládat za stěžejní část textu, neboť pojednává o obydlí povinného v širším kontextu, a je tak základním podkladem pro ústavněprávní pohled obsažený v druhé části diplomové práce.

Ve vztahu k zjištění aktuální adresy povinného byla zahrnuta podkapitola zaobírající se součinností ze strany vybraných třetích osob, neboť informace od různých subjektů mohou vést soudního exekutora k obhajitelnému závěru o tom, kde má povinný trvalý pobyt a kde má své bydliště, jakož i o tom, kde má povinný své movité věci umístěny.

V návaznosti na určení místa, kde má povinný své movité věci umístěny, byl dále podán výklad k reálné možnosti takového zjištění prostřednictvím prohlídky u povinného. Zde se tak hovoří o oprávnění provést prohlídku bytu, sídla a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek. Ačkoliv oprávnění na druhé straně odpovídá právní povinnost, v případě jejího nerespektování pokračuje text komentářem ke zjednávání přístupu do míst povinného. Tento úsek popisuje, jakým způsobem je nutno v takové situaci postupovat, když vyjmenovává jednotlivé kroky, jež je třeba bezpodmínečně učinit. Jelikož se jedná o velmi citlivé a emočně vypjaté okamžiky, jsou zmíněny též postupy a opatření, jež vedou k zachování pořádku na místě samém. Mezi takové mimo jiné patří poskytnutí součinnosti od Policie České republiky, přizvání vhodné osoby, sepsání protokolu a obligatorní pořizování zvukově obrazového záznamu.

Druhá část diplomové práce vyzdvihovala právo na soukromí v prostorové dimenzi jako hodnotu, jež je nutno ctít, jako prvek, jenž prozařuje do celého právního řádu. Uvedené dokládá právě zvolené téma diplomové práce, když byl za střed pozornosti vybrán vztah exekuce prodejem movitých věcí k obydlí povinného a třetích osob. Druhá část byla protkána četnými odkazy na podkapitoly

části první, neboť ty jsou jejím pomyslným základem, na němž je vystavěn text následující.

Úvodem druhé části byly představeny prameny práva nejvyšší právní síly k nedotknutelnosti obydlí, kdy ke každému z nich bylo citováno znění toho článku, kterým je domovní svoboda zaručena. Tak byly uvedeny vybrané mezinárodní katalogy práv se zaměřením na úpravu nedotknutelnosti obydlí, jež je v České republice upravena samostatným článkem 12 Listiny. Diplomová práce pak vychází z primárního postavení vnitrostátní úpravy práv a svobod, vyloženou v souladu s Úmluvou a současně judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

K obecnému uchopení článku 12 Listiny byla předložena jeho klasifikace z různých úhlů pohledu. Tak bylo dovozeno, že deklarováním nedotknutelnosti obydlí měl ústavodárce na mysli zakotvení domovní svobody, přičemž ta jako taková byla popsána slovy, že se jedná o určitý autonomní prostor jednotlivce, který má být chráněn. Dále bylo poukázáno, že v rámci dalšího možného dělení je příkladem takzvaného negativního statusu či právem první generace, nadto patří též umístěním v Listině mezi základní lidská práva a svobody. Mimo jiné zde bylo na nedotknutelnost obydlí nazíráno také jako na veřejné subjektivní právo a hodnotu.

Dále se práce ubrala směrem zařazení nedotknutelnosti obydlí do konceptu soukromí, jelikož článek 12 Listiny je ve své podstatě speciálním právě k těm článkům, které zaručují právo na soukromí v širším smyslu, což ostatně dokládá i mezinárodněprávní úprava této oblasti, neboť zde je nedotknutelnost obydlí chráněna vždy v rámci práva na respektování soukromého a rodinného života. V této souvislosti byl proto podán komentář k právu na soukromí od čl. 7 Listiny, přes čl. 10 Listiny, až k samotnému čl. 12 Listiny, kde nebylo opomenuto vymezení pojmu soukromí v širším smyslu ani jeho nejjednoduššího příkladu právě v prostorové podobě.

Následně přišlo na řadu definování pojmu obydlí, kde bylo podrobně rozebráno, jak uvedenému termínu rozumět. Přitom na obydlí bylo nahlíženo jak z obecné perspektivy, tak z pohledu exekučního řízení, jak je pojmáno v rámci exekuce prodejem movitých věcí. Nutno upozornit, že právní úprava vykonávacího řízení nikterak neužívá pojmu obydlí, avšak obydlí povinného lze veskrze podřadit pod některé z označení míst jako byt, místo podnikání nebo sídlo povinného, jakož i jiná místnost povinného či jiné místo, kde má povinný své věci umístěny. S ohledem na skutečnost, že soupis na místě samém může být proveden na jakémkoli

místě, kde má povinný své movité věci umístěny, neboť opačný přístup by v praxi vedl k faktickému znemožnění vykonávacího řízení, není podstatné, na základě jakého právního titulu povinný byt užívá, když o byt povinného se může jednat dokonce i v případě, pakliže jej užívá bez právního důvodu či protiprávně.

Druhá věta čl. 12 odst. 1 Listiny stanoví, že do obydlí není dovoleno vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí. Připuštěním určitých zásahů do nedotknutelnosti obydlí však ústavodárce umožnil, aby zákon mohl stanovit, že uvedené neplatí. Následující úsek práce se s ohledem na zakotvení právě takové výjimky pro vykonávací řízení zabýval souhlasem ke vstupu do obydlí a zodpovídal, jakou roli vlastně hraje (jaký význam vlastně má) ne/udělení souhlasu povinného a třetích osob ke vstupu do jejich obydlí osobě provádějící soupis movitých věcí na místě samém v exekučním řízení. Bylo osvětleno, že pakliže jsou pro daný zásah splněny veškeré podmínky, existuje oprávnění provést prohlídku bytu, sídla a jiných místností povinného i bez jeho souhlasu a součinnosti (tj. je možné k těmto zjednat přístup). Nicméně ne/udělení souhlasu ke vstupu není irelevantní skutečností, neboť v důsledku ne/poskytnutí součinnosti ze strany povinného lze rozlišovat určité alternativy v postupu při provádění úkonů na místě samém.

V pořadí druhá kladená otázka si pohrávala s možností vyložit domovní prohlídku pro účely trestního řízení materiálně, avšak zejména se zřetelem k rozhodovací činnosti soudů bylo přineseno takové její rozuzlení, že vybrané úkony prováděné v exekučním řízení (jakým je prohlídka míst povinného v širším slova smyslu) tak mohou být a v praxi jsou pokládány za typicky jiné zásahy do nedotknutelnosti obydlí dle čl. 12 odst. 3 Listiny, jež jsou uskutečňovány za účelem ochrany práv a svobod druhých.

Následně text pokračoval zapracováním pohledu Evropského soudu pro lidská práva k omezení práv zakotvených v čl. 8 Úmluvy. Tak bylo podáno, že jen úplné naplnění podmínky legality, legitimacy a proporcionality ve vztahu k zásahům do obydlí může vést k výslednému soudu o tom, zda takový zásah je v souladu s Úmluvou, přičemž v této souvislosti byla představena kritéria, jež směřují k učinění závěrů o splnění daných předpokladů.

Neboť svébytné téma si žádá zajímavé případy z praxe, pak závěrem k hledání odpovědi na otázku, kdy (za jakých okolností) se z přípustného omezení nedotknutelnosti obydlí stane nepřipustný zásah, byly vybrány příklady z judikatury Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného ve věcech kárné odpovědnosti

soudních exekutorů. Tak bylo učiněno (také) z toho důvodu, že v případě kárného řízení před soudem lze již stupeň závažnosti pochybení hodnotit jako výrazně překračující běžnou stížnost na postup soudních exekutorů (kdy vyřízení této možno považovat za nejmírnější obvyklý následek). Naopak nejzávažší odpovědnosti soudního exekutora a jeho zaměstnanců, tj. odpovědnosti trestní a trestněprávním důsledkům s ní spojeným, by bylo nutno věnovat nejlépe zcela samostatný prostor. Tak (i rovněž s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe) byla přiblížena pouze kárná odpovědnost soudních exekutorů za vybrané kárné delikty, kde z rozhodnutí kárného soudu vyplývají takové závěry o nepřípustném jednání, jež však ještě nemají zcela jednoznačný přesah do trestního práva.

V návaznosti na rozebraná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu byla shrnuta stanoviska Ústavního soudu k rozhodovací činnosti tohoto soudu kárného ve věcech kárné odpovědnosti soudních exekutorů v těch případech, kde předmětná rozhodnutí přijatá v rámci kárných řízení byla napadena ústavní stížností u Ústavního soudu.

Exekuce prodejem movitých věcí tak byla poměřována nedotknutelností obydlí jako ústavně zaručenou hodnotou, jež je třeba respektovat, přičemž cílem této diplomové práce bylo zdůraznit význam domovní svobody a poukázat na nepřípustné zásahy do této soukromé sféry života člověka, jež nelze tolerovat. Jako autorka diplomové práce v poslední řadě pokládám za příhodné zdůraznit, že nikterak nejsem odpůrkyní exekuce prodejem movitých věcí (natož pak exekuce jako takové), pakliže je ovšem vedena zcela v souladu s právním řádem a ústavním pořádkem České republiky, a nadto nejlépe rovněž s ohledem na zásady slušného chování a dobrých mravů.

Seznam zkratk

Seznam použitých zkratk zejména v první části práce

e. ř.	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů; v textu taktéž zkráceně jako exekuční řád
Ekř	stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 23. 5. 2002, kancelářský řád
Ekzv	stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 18. 4. 2008, zkušební řád – kvalifikační zkoušky vykonavatele exekutora
Eppe	stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 28. 2. 2006, kterým se stanoví Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže soudních exekutorů
jedn. ř.	vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
o. s. ř.	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů; v textu taktéž zkráceně jako občanský soudní řád
ř. sv	instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 21. 8. 1996, č.j. 1360/1995-OOD, kterou se vydává Řád pro soudní vykonavatele
v. e. č.	vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
v. k. ř.	instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č.j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy
zPČR	zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony
trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zkratk zejména ve druhé části práce

Listina	Listina základních práv a svobod, schválená dne 9. 1. 1991, platná a účinná ode dne 8. 2. 1991 a tehdy publikována s ústavním zákonem, kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky ve Sbírce zákonů pod č. 23/1991 Sb., znovu vyhlášená (bez ústavního zákona č. 23/1991 Sb.) dne 16. 12. 1992 jako součást ústavního pořádku České republiky a publikována ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
Ústava	Ústava České republiky, schválená dne 16. 12. 1992, platná ode dne 28. 12. 1992, účinná ode dne 1. 1. 1993, publikována ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a zdrojů

V první části práce

Učebnice, komentáře a ostatní literatura:

- HAVLÍČEK, K. (ed.). *Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha V. § 251-376 občanského soudního řádu (podle stavu k 1. 4. 2014)*. 1. vydání. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, 632 s. ISBN 978-80-87109-50-2.
- JEŽEK, M. *Jak vyvrátit na exekuce*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2013, 104 s. ISBN 978-80-265-0070-4.
- KASÍKOVÁ, M. a kolektiv. *Exekuční řád. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6.
- KŮRKA, V., SVOBODA, K. *Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, 460 s. ISBN 978-80-7478-374-6.
- LAVICKÝ, P. a kolektiv. *Občanský soudní řád (§ 251 až 376). Exekuční řád (§ 28 až 151). Exekuční právo. Praktický komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2016, 556 s. ISBN 978-80-7478-988-5.
- SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kolektiv. *Občanský soudní řád. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1422 s. ISBN 978-80-7400-506-0.
- ŠUSTOVÁ, J. *Odpovědnost za škodu způsobenou při výkonu právnické profese*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 172 s. ISBN 978-80-7400-469-8.
- TRIPES, A. *Exekuce v soudní praxi*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 852 s. ISBN 80-7179-489-9.
- WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kolektiv. *Civilní právo procesní. Část druhá: Řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 1. vydání. Praha: Leges, 2015, 352 s. ISBN 978-80-7502-077-2.

Odborné články:

- KUČHTA, J. *Jsou soudní exekutor a jeho zaměstnanci úředními osobami ve smyslu § 127 nového trestního zákoníku?* In Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 965-971, 7 s. ISBN 978-80-210-4990-1.

- HOBL, J. *Kde lze sepsat movité věci povinného?* In Komorní listy, 02/2013. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2013, s. 19-21, 3 s. MK ČR E 19153.
- ŠTIKA, M. *Postavení profese vykonavatele exekutora.* In Komorní listy, 01/2015. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2015, s. 40-44, 5 s. MK ČR E 19153.
- FLAM, J. *Zákon č. 164/2015 sb. – novela občanského soudního řádu a exekučního řádu.* In Komorní listy, 03/2015. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2015, s. 21-24, 4 s. MK ČR E 19153.

Online zdroje:

- *Seznam právních předpisů pro kvalifikační zkoušky vykonavatele exekutora.* Exekutorská komora České republiky [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: [http://ekcr.cz/1/vykonavatele/2102-seznam-pravnich-predpisu-pro-kvalifikacni-zkousky-vykonavatele-exekutora?w=.](http://ekcr.cz/1/vykonavatele/2102-seznam-pravnich-predpisu-pro-kvalifikacni-zkousky-vykonavatele-exekutora?w=)
- *Testové otázky pro zkoušky vykonavatelů.* Exekutorská komora České republiky [online]. [cit. 2016-12-05]. Dostupné z: [http://ekcr.cz/1/vykonavatele/2103-testove-otazky-pro-zkousky-vykonavatelu?w=.](http://ekcr.cz/1/vykonavatele/2103-testove-otazky-pro-zkousky-vykonavatelu?w=)
- *30. Všechno, co jste chtěli vědět o exekucích, ale báli jste se zeptat... 3. díl – natáčení exekuce.* Exekutorská komora České republiky [online]. [cit. 2016-12-11]. Dostupné z: [http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/843-30-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-3-dil-nataceni-exekuce?w=.](http://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/843-30-vsechno-co-jste-chteli-vedet-o-exekucich-ale-bali-jste-se-zeptat-3-dil-nataceni-exekuce?w=)

Právní předpisy:

- zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti
- stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 28. 2. 2006, kterým se stanoví Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže soudních exekutorů
- stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 23. 5. 2002, kancelářský řád

- stavovský předpis Exekutorské komory České republiky ze dne 18. 4. 2008, zkušební řád – kvalifikační zkoušky vykonavatele exekutora
- zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
- zákon č. 164/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů
- instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, č. j. 505/2001-Org, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy
- instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 21. 8. 1996, č. j. 1360/1995-OOD, kterou se vydává Řád pro soudní vykonavatele
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Judikatura:

Ústavní soud

- usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 8. 2004, sp. zn. II. ÚS 150/04
- stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06
- nález Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 1331/07
- usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2010, sp. zn. II. ÚS 2040/10
- usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. I. ÚS 3111/10
- nález Ústavního soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 543/11

Nejvyšší soud

- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2706/2004
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 4473/2007
- stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014

Nejvyšší správní soud

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2011, č. j. 5 Aps 6/2011-85
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2012, č. j. 11 Kseo 4/2009-111

Ve druhé části práce

Učebnice:

- BARTOŇ, M. a kol. *Základní práva*. 1. vydání. Praha: Leges, 2016, 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1.
- KLÍMA, K. *Ústavní právo*. 4., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2010, 786 s. ISBN 978-80-7380-261-5.
- PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2015, 1152 s. ISBN 978-80-7502-084-0.

Komentáře:

- KLÍMA, K. a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2009, 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3.
- KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1687 s. ISBN 978-80-7400-365-3.
- PAVLÍČEK, V. a kol. *Ústava a ústavní řád České republiky. Komentář. 2. díl. Práva a svobody*. 2. doplněné a podstatně rozšířené vydání. Praha: Linde, 2002, 1164 s. ISBN 80-7201-391-2.
- RYCHETSKÝ, P., LANGÁŠEK, T., HERC, T., MLSNA, P. a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 1224 s. ISBN 978-80-7478-809-3.
- SLÁDEČEK, V., MIKULE, V., SUCHÁNEK, R., SYLLOVÁ, J.: *Ústava České republiky. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1264 s. ISBN 978-80-7400-590-9.

- WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základních práv a svobod. Komentář*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, 931 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

Ostatní literatura:

- KLÍMA, K. *Listina a její realizace v systému veřejného a nového soukromého práva*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2014, 352 s. ISBN 978-80-7478-647-1.
- KLÍMA, K. *Praktikum českého ústavního práva*. 2. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, 583 s. ISBN 80-86898-15-6.
- ŠIMÍČEK, V. (ed.). *Právo na soukromí*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011, 212 s. ISBN 978-80-210-5449-3.
- WINTR, J. *Principy českého ústavního práva*. 3. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, 271 s. ISBN 978-80-7380-564-7.
- WINTR, J., ANTOŠ, M. (ed.). *Základní lidská práva a svobody*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2015, 166 s. ISBN 978-80-87975-36-7.

Právní předpisy:

- Listina základních práv a svobod, publikována ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 2/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod
- Ústava České republiky, publikována ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- ústavní zákon č. 395/2001 Sb., kterým se mění ústavní zákon České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících
- Mezinárodní Pakt o občanských a politických právech, vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 Sb., o Mezinárodním Paktu o občanských

a politických právech a Mezinárodním Paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech

- Úmluva o právech dítěte, sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte
- Listina základních práv Evropské unie, 2016/C 202/2. Úřední věstník Evropské unie, C 202, 7. 6. 2016
- Smlouva o Evropské unii, Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie 2016/C 202/1. Úřední věstník Evropské unie, C 202, 7. 6. 2016

Judikatura:

Ústavní soud

- nález Ústavního soudu ze dne 22. 5. 1997, sp. zn. III. ÚS 287/96
- usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 528/98
- usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 5. 2001, sp. zn. III. ÚS 35/01
- nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01
- nález Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 11/04
- nález Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04
- nález Ústavního soudu ze dne 15. 11. 2006, sp. zn. I. ÚS 310/05
- nález Ústavního soudu ze dne 9. 6. 2009, sp. zn. III. ÚS 292/07
- nález Ústavního soudu ze dne 2. 11. 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09
- nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09
- nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10
- usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 4. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1126/12
- usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 9. 2012, sp. zn. I. ÚS 2069/12
- usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2408/13

Nejvyšší soud

- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1996, sp. zn. 2 Tzn 179/96
- stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2001, sp. zn. Tpjn 300/2000

Nejvyšší správní soud

- rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 1. 2012, č. j. 11 Kseo 5/2009-99
- rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299
- rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109
- rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2013, č. j. 15 Kse 9/2012-137
- rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2016, č. j. 15 Kse 9/2015-54

Evropský soud pro lidská práva

- Gillow proti Spojenému království, rozsudek, 24. 11. 1986, č. 9063/80
- Chappell proti Spojenému království, rozsudek, 30. 3. 1989, č. 10461/83
- Niemietz proti Německu, rozsudek, 16. 12. 1992, č. 13710/88
- Funke proti Francii, rozsudek, 25. 2. 1993, č. 10828/84
- Buckley proti Spojenému království, rozsudek, 25. 9. 1996, č. 20348/92
- Amann proti Švýcarsku, rozsudek velkého senátu, 16. 2. 2000, č. 27798/95
- Sociétés Colas Est a další proti Francii, rozsudek, 16. 4. 2002, č. 37971/97
- Tamosius proti Spojenému království, rozhodnutí, 19. 9. 2002, č. 62002/00
- Demades proti Turecku, rozsudek, 31. 7. 2003, č. 16219/90
- Prokopovich proti Rusku, rozsudek, 18. 11. 2004, č. 58255/00
- Buck proti Německu, rozsudek, 28. 4. 2005, č. 41604/98
- Keegan proti Spojenému království, rozsudek, 18. 7. 2006, č. 28867/03
- Giacomelli proti Itálii, rozsudek, 2. 11. 2006, č. 59909/00
- Smirnov proti Rusku, rozsudek, 7. 6. 2007, č. 71362/01
- Association for European Integration and Human Rights a Ekimdzhiev proti Bulharsku, rozsudek, 28. 6. 2007, č. 62540/00
- McCann proti Spojenému království, rozsudek, 13. 5. 2008, č. 19009/04
- Iliya Stefanov proti Bulharsku, rozsudek, 22. 5. 2008, č. 65755/01
- S. a Marper proti Spojenému království, rozsudek velkého senátu, 4. 12. 2008, č. 30562/04
- Friend proti Spojenému království, rozhodnutí, 24. 11. 2009, č. 16072/06

Shrnutí v českém a anglickém jazyce

V českém jazyce

Diplomová práce je věnována tématu, jež představuje spojení občanského práva procesního s právem ústavním. Vybraný způsob provedení exekuce je zpracován z ústavněprávního pohledu, kdy pozornost je soustředěna na obydlí a domovní svobodu, do níž je při úkonech v rámci exekuce prodejem movitých věcí zasahováno. Cílem předkládané práce je přinést zpracování netradičně pojatého tématu, přitom zodpovědět položené výzkumné otázky, a tím také poukázat na konkrétní (nepřípustné) zásahy do nedotknutelnosti obydlí v souvislosti s exekucí, a to v úmyslu vyzdvihnout domovní svobodu jako hodnotu zakotvenou v ústavním pořádku.

Práce je rozdělena na dvě části, jež však pouze svým spojením tvoří svébytný celek. První část práce patří problematice exekuce prodejem movitých věcí. Zde je nejprve jednoduše shrnut průběh exekučního řízení a objasněno postavení a poslání soudních exekutorů. Další kapitola práce se týká osoby vykonavatele soudního exekutora, neboť tento je v přímém styku s povinnými a třetími osobami, když se nalézá na místech úkonů za účelem jejich provedení. Následující text je zaměřen na vybrané aspekty exekuce prodejem movitých věcí ve vztahu k obydlí, jež jsou souhrnně označeny jako předpoklady pro soupis na místě samém. Pod tyto jsou řazeny stěžejní podkapitoly zabývající se určením míst, kde má povinný své movité věci umístěny, oprávněním k prohlídce takových míst a případným zjednáním přístupu k nim.

Na počátku části druhé, která je věnována nedotknutelnosti obydlí, je patrný přechod do úrovně abstraktní. Úvodní kapitoly se vztahují k pramenům práva a obecné klasifikaci článku 12 Listiny základních práv a svobod. Na nedotknutelnost obydlí je rovněž nazíráno jako na součást práva na soukromí v širším smyslu a následně je připojen komentář k pojmům nedotknutelnost a obydlí. Text práce směřuje opět ke konkrétnímu propojení obou předmětů zájmu v jeden provázaný, když dále je rozebrán význam souhlasu ke vstupu do obydlí a práce je završena kapitolou patřícím zásahům do domovní svobody. Zde je podáván výklad k odstavci druhému a třetímu článku 12 Listiny základních práv a svobod, přidán pohled Evropského soudu pro lidská práva, a zejména jsou uvedeny příklady nepřípustných zásahů vyplývajících z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jako soudu kárného

ve věcech kárné odpovědnosti soudních exekutorů (kdy v návaznosti na uvedené nechybí zapracování postoje Ústavního soudu).

V anglickém jazyce

The master's thesis focuses on a topic which lies on the intersection of civil law procedure and constitutional law. The chosen type of execution proceedings is looked at through the lens of constitutional law with specific focus on dwelling and inviolability of the home, which are interfered with by specific steps of the execution sale of movable property. The aim of the thesis is to bring forth an analysis of the topic from an unusual perspective, and therein answer several research questions, especially to lay out specific (impermissible) interferences with the inviolability of the dwelling within execution proceedings with the goal of highlighting inviolability of the home as a value embodied in the constitutional system of the Czech Republic.

The thesis is divided into two parts and only the conjunction of these parts forms a unique whole. The first part focuses on execution sale of movable items. Firstly, it gives an overview of the execution proceedings and clarifies the purpose and goals of the court executors. In the following chapter the thesis looks at the distraining enforcer as a person in direct contact with the debtors and third parties during his on-the-spot operations for the purpose of execution proceedings. The text then shifts its focus to specific aspects of execution sale of movable property regarding dwelling, which are collectively called necessary elements for listing on the spot. There are placed main subchapters dealing with the determination of locations of debtor's movable assets, on authorization of search of such places and on accessing such locations.

At the beginning of the second part, which focuses on inviolability of the dwelling, there is a noticeable move towards the abstract view. The starting chapters touch on sources of law and general assessment of article 12 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms. The inviolability of the dwelling is also looked at through the prism of it being a part of right to privacy in broader sense. Further, there is a commentary on the terms inviolability and home. The text of the thesis goes back to the concrete interconnection of both subjects of interest in the coherent one analyzing the importance of consent to enter the dwelling, and the work is completed by a chapter dealing with the interferences with

the inviolability of the dwelling. Therein is an interpretation on subsections two and three of article 12 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms with the addition of views of the European Court of Human Rights, and particularly, there are several examples of impermissible interferences as was ruled by the Supreme Administrative Court of the Czech Republic as a disciplinary court in regards to disciplinary liability of court executors (also to expound on the topic, the views of the Constitutional Court had been added).

Název práce a klíčová slova v českém a anglickém jazyce

Název práce (v českém jazyce):

Exekuce prodejem movitých věcí jako zásah do nedotknutelnosti obydlí

Title (in English):

Execution sale of movable property as an interference with the inviolability of the dwelling

Klíčová slova:

Exekuce prodejem movitých věcí, obydlí, nedotknutelnost obydlí

Keywords:

Execution sale of movable property, dwelling, inviolability of the dwelling